

Univerzita Pardubice
Filozofická fakulta

Vztahy a partnerství homosexuálních párů
Lucie Bartůňková

Bakalářská práce
2019

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie Bartůňková**
Osobní číslo: **H16261**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Vztahy a partnerství homosexuálních párů**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je popsat vztahy a partnerství homosexuálních jedinců prostřednictvím jejich výpovědí. Práce je rozdělena na dvě části:

v teoretické části budou vymezeny základní pojmy, historie homosexuality, náboženské pojetí homosexuality, proces coming outu, vyhledávání partnerů, popis homosexuálního vztahu a rozdělení sociálních rolí.

V praktické části pak práce využívá kvalitativní metody sběru dat, a to konkrétně metody polostrukturovaného rozhovoru.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BERGNER, Mario. Obnova lásky: hledání sexuální identity. Praha: Návrat domů, 2012. ISBN: 978-80-7255-266-5.

FAFEJTA, Martin. Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti. Praha: Portál, 2016. ISBN: 978-80-262-1030-6.

SLOBODA, Zdeněk. Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita. [Praha]: Pasparta, 2016. ISBN: 978-80-88163-09-1.

WEISS, Petr a Ivo PROCHÁZKA. Homosexualita příčiny, výskyt a "terapie": O čem vypovídají studie z posledních let. Vesmír [online]. 2010, 89(2) [cit. 2018-01-19]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2010/cislo-2/homosexualita-priciny-vyskyt-terapie.html>

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Jana Křišťálová

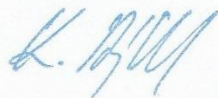
Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce:

1. dubna 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

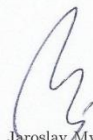
30. června 2019

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 27. listopadu 2017

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 17. 2. 2019

Lucie Bartůňková

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří především paní PhDr. Janě Křišťálové za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracovávání mé bakalářské práce věnovala. Dále děkuji paní Mgr. Blance Blažkové za pomoc při gramatické kontrole práce. V neposlední řadě mé poděkování patří všem mým respondentům, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

ANOTACE

Tato práce se zabývá popisem vztahu a partnerství homosexuálně orientovaných jedinců. Cílem práce je popsat tyto vztahy ne-heterosexuálně orientovaných osob prostřednictvím jejich výpovědí. Práce je rozdělena na dvě části: v teoretické části jsou vymezeny základní pojmy, historie homosexuality, náboženské pojetí homosexuality, proces coming outu a vymezení základního legislativního rámce ohledně této problematiky. V praktické části pak práce využívá kvalitativní metody sběru dat, a to konkrétně metody polostrukturovaného rozhovoru k objasnění a popisu homosexuálního vztahu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Homosexualita, sexuální identita, sexuální orientace, homosexuální vztahy, LGBT, coming out

TITLE

Relationships and partnerships of homosexual couples.

ANNOTATION

This work deals with description of relationships and partnerships of homosexually oriented persons. The main aim is to describe these relationships non-heterosexual oriented persons via their confession. The work is divided into two parts: in theoretical part there are delineated basic terms, history of homosexuality, homosexuality and religion, the coming out process and delimitation of rudimentary law regarding this issue. In practical part the work uses qualitative methods for collecting data, specifically method of semistructured interview to shed light on homosexual relationship.

KEYWORDS

Homosexuality, sexual identity, sexual orientation, homosexual relationships, LGBT, coming out.

OBSAH

Úvod.....	9
1	Základní pojmy10
1.1	Sexualita..... 10
1.1.1	Homosexualita..... 11
1.1.2	Heterosexualita..... 12
1.1.3	Bisexualita..... 12
1.1.4	Pansexualita..... 12
1.1.5	Demisexualita..... 13
1.1.6	Asexualita..... 13
1.1.7	Transsexualita 13
1.1.8	Transvestitismus..... 14
1.2	Coming out..... 14
1.3	Homofobie 16
2	Legislativa.....17
2.1	Antidiskriminační zákon č. 198/2009 Sb. 17
2.2	Zákon o registrovaném partnerství č. 115/2006 Sb. 18
3	Historie homosexuality19
3.1	Pravěk..... 19
3.2	Starověk..... 19
3.2.1	Mytologie a homosexualita 21
3.3	Středověk 22
3.4	Novověk 23
4	Homosexualita a náboženství.....27
4.1	Homosexualita jako vlastní druh náboženství 28
4.2	Shrnutí snahy integrace homosexuality a náboženství..... 28
5	Praktická část.....29
5.1	Úvod k výzkumu 29
5.2	Cíle výzkumu a výzkumné otázky 29

5.3	Metodologie výzkumného šetření	30
5.3.1	Kvalitativní výzkum.....	30
5.3.2	Výběr výzkumného vzorku metodou sněhové koule (Snowball sampling)	31
5.3.3	Metoda sběru dat.....	32
5.3.4	Design výzkumu	33
5.3.5	Charakteristika výběrového souboru.....	33
5.4	Případové studie	34
5.4.1	Případová studie č. 1 – Karolína	34
5.4.2	Případová studie č. 2 – Janka	37
5.4.3	Případová studie č. 3 – Radka	39
5.4.4	Případová studie č. 4 – Nela.....	41
5.4.5	Případová studie č. 5 – Matyáš	44
5.4.6	Případová studie č. 6 – Adam	46
5.4.7	Případová studie č. 7 – Ben.....	49
5.4.8	Případová studie č. 8 – Michal.....	52
5.5	Analýza a interpretace získaných dat.....	54
5.5.1	Dílčí výzkumná otázka č. 1 – Jaké je rozdělení partnerských rolí v homosexuálních vztazích?	54
5.5.2	Dílčí výzkumná otázka č. 2 – Jak probíhal proces coming outu dotazovaných jedinců?.....	56
5.5.3	Dílčí výzkumná otázka č. 3 – Je homosexuální vztah akceptován rodinou dotazovaných?	58
5.5.4	Dílčí výzkumná otázka č. 4 – Mají informanti zkušenosti s vlastními heterosexuálními vztahy?	59
5.5.5	Dílčí výzkumná otázka č. 5 – Jakým způsobem probíhá seznamování homosexuálních párů?	60
5.5.6	Dílčí výzkumná otázka č. 6 – Jaký je názor homosexuálních jedinců na současnou podobu registrovaného partnerství?	62
	Závěr.....	65
	Použitá literatura	67
	Přílohy Chyba! Záložka není definována.	

ÚVOD

Rok 1961 je historicky prvním rokem, kdy hlavní město České republiky, Praha, dosáhlo milionového počtu obyvatel. Pro českou homosexuální komunitu však je tento rok přelomový z jiného důvodu. Znamená totiž konec pronásledování a kriminalizace homosexuální části společnosti. Přestože od této skutečnosti uběhlo již 58 let, homosexualita je v České republice stále poněkud tabuizovaným tématem a informovanost veřejnosti o těchto osobách je velice nízká. Právě tato skutečnost byla podnětem pro vznik této práce.

Cílem práce s názvem *Vztahy a partnerství homosexuálních párů* je detailní popis partnerského vztahu homosexuálně orientovaných jedinců. K naplnění cíle práce využívá kvalitativního přístupu k výzkumnému šetření. Základní metodou sběru dat jsou polostrukturované rozhovory, jejichž data slouží jako podklady pro případové studie, které jsou zvoleny za design této bakalářské práce. Ta je rozdělena na dvě části.

V teoretické části se práce zabývá vymezením základních pojmů, které se k homosexualitě vztahují, jako je např. sexualita, homosexualita, bisexualita, transsexualita a další typy sexuálních orientací. Dále se zabývá procesem coming outu, vztahem mezi homosexualitou a náboženstvím, legislativou z oblasti dané problematiky a v neposlední řadě historií homosexuality.

Praktickou, výzkumnou část této práce pak tvoří osm jednotlivých případových studií společně s analýzou a interpretací dat získaných v rozhovorech. Informanty se v tomto výzkumném šetření stali homosexuálně orientovaní jedinci, kteří žijí ve vztahu s osobou stejného pohlaví alespoň půl roku. Výběr dotazovaných je realizován prostřednictvím metody tzv. „sněhové koule“.

Práce je strukturována do pěti samostatných kapitol, které jsou dále děleny do subkapitol dle jejich tématu a návazností. V závěru se nachází shrnutí celého výzkumu a celé práce, nastínění dalších možností vývoje této problematiky a seznam použité literatury.

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Pojem homosexualita je známým a často diskutovaným tématem široké veřejnosti. Důvodem je pravděpodobně skutečnost, že téměř každý z nás se ať už vědomě, nebo nevědomě s homosexuálně orientovaným jedincem v bližší nebo vzdálenější minulosti setkal. „*Představa o podílu homosexuálních osob o velikosti 4 % v celé populaci pochází z výzkumu Alfreda Kinseyho a kolektivu.*“ (Sloboda, 2016, s. 44). Přesto se názory, kolik procent¹ ne-heterosexuálních jedinců se ve společnosti skutečně vyskytuje, se rozcházejí. Budeme-li vycházet z tohoto čísla, tedy 4 %, základními matematickými počty se dobereme k závěru, že každý jeden z 25 osob je homosexuálně orientovaný. Vystává však otázka, co všechno veřejnost (ale i samotní homosexuálové) pod pojem homosexualita „schovává“ a zda nedochází k mylnému zařazení jiných² sexuálních orientací neprávem pod pojem homosexualita.

1.1 Sexualita

„*Lidská sexualita je všudypřítomná, prostupuje životem každého člověka od narození až do smrti.*“ (Uzel, 2014, s. 5). Dle Slobody (Sloboda, 2016, s. 158) je sexualita mnohovrstevnatý a mnohoznačný pojem, který obsahuje i další pojmy, jako sexuální identifikace, sexuální orientace, sexuální chování, sexuální citění, láska apod. Na sexualitu je možno pohlížet ze dvou hledisek. **Medicinské a biologizující** pojetí ji vnímá především přes sexuální potřeby, orientaci a chování. Tuto rovinu pojetí sexuality podporuje i Fafejta, když uvádí, že: „*Nejen běžná populace, ale i mnozí vědci jsou přesvědčeni, že sexualita je primárně daná přirozeností, že jde o evolučně biologickou funkci a sociální instituce a kulturní normy tuto přirozenost pouze reflektují (ať již pozitivně, nebo negativně), snaží se jí dávat přijatelnou podobu, ale nemohou ji měnit.*“ (Fafejta, 2016, s. 24).

Sociálněvědní pojetí pak představuje chápání sexuality skrze interakce, jazyk, dynamiku moci, ale i chápání sexuality jako takové jedincem a chápání sebe samého. (Sloboda, 2016, s. 158). Sloboda doplňuje, že sociálněvědní pohled by neměl sexualitu uchopovat pouze skrze

¹ Některé zdroje udávají číslo až 10 %. Jedná se však o zdroje z roku 1948 a 1953 (viz. Smith, 20004, s. 31).

² Myšleno ve smyslu dalších „queer“ orientací.

humanitní a sociální vědy, ale neměl by zapomenout ani na vědy přírodní. Na sexualitu je rovněž třeba nepohlížet jako na samostatný fenomén, ale jako na součást kultury a společnosti.

1.1.1 Homosexualita

Brzek, Pondělíčková (in: Janošová, 2000, s. 13) charakterizují homosexualitu jako trvalou citovou i erotickou preferenci osob stejného pohlaví. Jedná se o stav neměnný, celoživotní a nezvolený, kdy je jedinec přitahován převážně nebo výlučně osobami téhož pohlaví. Stejný názor se objevuje i v knize *Homofobie v žákovských kolektivech*, kdy je homosexualita chápána jako *“sexualita orientovaná na osoby stejného pohlaví; zahrnuje tři oblasti: a) sexuální orientaci, b) sexuální chování včetně navazování afektivních a partnerských vztahů, c) identitu; uvedené oblasti nemusí být v souladu; z psychologického hlediska je klíčová identita homosexuálního člověka, z hlediska vztahů s okolím jeho sexuální chování.“* (Smetáčková, Braun, 2009, s. 9).

Z výše citovaného je tedy patrný rozdíl mezi pojmy **homosexuální chování a homosexuální orientace**. **Homosexuální chování** je jedním z projevů homosexuální orientace, ale není to jejím jediným ani hlavním znakem. *„Heterosexuálně založené osoby s určitými (i když malými) dispozicemi k homosexualitě se mohou naopak za určitých podmínek, např. je-li znemožněn styk s osobami opačného pohlaví, chovat homosexuálně. To se nejčastěji týká pobytů ve věznicích, armádě, na internátech apod.“* (Janošová, 2000, s. 15). Naopak homosexuálně orientované osoby mohou jistou část, ale i většinu svého života vykazovat heterosexuální chování.

Homosexuální orientace je potom vlastní, z části vrozená biologická stránka člověka, která je následně dotvářena vlivy okolního prostředí v komplexní sexuální orientaci. Oproti homosexuálnímu chování má trvalý charakter a je založena na citové stránce jednotlivých homosexuálních jedinců (u homosexuálního chování nemusí být emoce vůbec přítomny a může jít pouze o naplnění jednoho ze základních živočišných pudů, popřípadě nemusí být city v souladu s daným chováním).

Další důležitou charakteristikou homosexuality je **sexuální identifikace** (identita). Ta se týká především sebepojetí člověka, tedy toho, za koho daná osoba sama sebe považuje. Přestože se jedná o subjektivní pocit, nemusí vždy dojít k jeho akceptaci. Nezřídka kdy dochází k „popření sebe sama“, kdy homosexuální jedinec odmítá připustit svou sexuální identitu nejen svému okolí, ale i sobě samému. Hledání sexuální identity pak může trvat i po celý život. *„Pohlavní identita tedy vyjadřuje subjektivně vnímaný pocit sounáležitosti či naopak rozporu s vlastním tělem, s jeho primárními a sekundárními pohlavními znaky, i se sociální rolí přisu-*

zovanou danému pohlaví.“ (Weiss, psychiatriepropraxi.cz, ©2012, s. 104). Sexuální identifikace hraje významnou roli v dalším dělení sexuality, kterému se bude věnovat následující část práce.

1.1.2 Heterosexualita

Heterosexualita je: „*Sexuální, citová a partnerská preference osob opačného pohlaví/ genderu. Předpokládá binaritu (binární kategorie) mužů a ženy a ženy a muže.*“ (Sloboda, 2016, s. 155). Stejně jako již výše zmíněná homosexualita i heterosexualita musí zahrnovat všechny oblasti spojené se sexualitou obecně (sexuální orientaci, sexuální chování a sexuální identifikaci). Výzkumem heterosexuality se věda začala zabývat později, než tomu bylo u homosexuality, jelikož „*unikalo sociologickému výzkumu takové heterosexuální chování, které bylo považováno za normální.*“ (Fafejta, 2016, s. 30).

1.1.3 Bisexualita

Smetáčková, Braun (in: Smetáčková, Braun, 2009, s. 9) definují bisexualitu jako navazování sexuálních a partnerských vztahů s osobami stejného i opačného pohlaví, avšak Janošová (in: Janošová, 2000, s. 18) dodává, že o bisexualitě se dá hovořit pouze v případech, kdy si daní jedinci nedokáží zvolit, zda je přitahují více ženy nebo muži. Hovoří o ní jako o jakési střední variantě mezi heterosexuální a homosexuální identitou. Bisexualita může tvořit „přechodné stádium“ při hledání vlastní sexuální identity. Samostatně však tvoří rovnocennou sexuální orientaci založenou na všech třech výše vymezených oblastech.

1.1.4 Pansexualita

„*Pansexuálem je ten, kdo je sexuálně a/nebo romanticky přitahován bez ohledu na biologické pohlaví tohoto člověka.*“ (Savin-Williams, Psychology Today, ©2017. Vlastní překlad). Sloboda (2016, s. 157) ještě doplňuje, že pansexuálové jsou často označováni za „genderově slepé“, jelikož gender či pohlaví jejich protějšku je pro ně bezvýznamné. Pansexualita je tedy sexuální přitažlivost všech jedinců bez ohledu na jejich pohlavní identitu či biologické pohlaví.

Rozdíl mezi pansexualitou a bisexualitou je ten, že bisexuál je schopen milovat muže i ženy, přesto si je vědom rozdílů mezi těmito pohlavími. Pansexuál nerozlišuje muže a ženy, nepřemýšlí nad ženou jako nad ženou a nad mužem jako nad mužem, ale nad jedincem jako nad komplexní, jedinečnou osobností.

1.1.5 Demisexualita

Demisexualitou rozumíme sexualitu, při níž jsou jedinci „sexuálně přitahováni k někomu, čím déle a hlouběji jej znají. Demisexuálové musí mít blízko ke svým potencionálním partnerům, potřebují ve svém vztahu prvek přátelství, aby získali přístup ke své sexuální touze.“ (Katehakis, *Psychology Today*, ©2017. Vlastní překlad). Demisexualita je fenoménem především posledních pěti let. Zřejmě z toho důvodu se odborná literatura doposud tomuto tématu věnuje jen velice málo.

1.1.6 Asexualita

Asexuální osoby jsou „osoby, které mají velice nízkou nebo žádnou potřebu sexu (pohlavního styku), nebo pro ně není příliš důležitý. Vysvětlení je možné hledat v biologické dispozici (nízká potřeba sexu, tzv. apetence) nebo v sociálních aspektech, jako například v dřívější negativní sexuální zkušenosti.“ (Sloboda, 2016, s. 152). Přestože absence sexuálního pudu je vrozená, nejedná se o žádný druh biologického znemožnění sexuálního styku (jako např. absence pohlavních orgánů) ani o celibát. Asexualita je totiž na rozdíl od celibátu absence touhy po sexuálním styku, zatímco jedinci v celibátu se svých sexuálních služeb vzdávají (stručně řečeno, asexuálové tužby nemají, ale pohlavní styk mít mohou. Osoby v celibátu se pohlavního styku vzdávají, ale sexuální touhy se u nich běžně vyskytují).

Problematikou asexuality se zabývá i Radim Uzel. Ten hovoří o počtu asexuálních jedinců. „Totální asexualita prý postihuje tři procenta světové populace a dá se říci, že je vlastně totožná s naprostou pohlavní chladností, frigiditou.“ (Uzel, 2014, s. 15)

1.1.7 Transsexualita

„Transsexualita je podle oficiálně platné Mezinárodní klasifikace nemocí (ICD 10) vedena pod diagnózou F64.0 a je definována jako stav jedince, který si přeje žít a být akceptován jako příslušník opačného pohlaví. Obvyklý je zde pocit nespokojenosti s vlastním anatomickým pohlavím nebo pocit jeho nevhodnosti a přání hormonálního léčení a chirurgického zásahu, aby jeho/její tělo odpovídalo (pokud možno) preferovanému pohlaví.“ (Weiss, Procházka, 2008, s. 16). Smetáčková a Braun (2009, s. 9) ještě doplňují, že se jedná o stav dlouhodobý, tedy nejde o nárazová přesvědčení nebo aktuální trendy. Pro transsexuální jedince je tedy důležité

před samotnou operativní změnou pohlaví absolvovat sexuologické vyšetření, a to nejen ke zjištění doby trvání jejich transsexuality, ale i k zmapování transsexuálního vývoje jedince a doplnění dalších anamnestických údajů.

1.1.8 Transvestitismus

Transvestitismus obvykle nebývá nijak spojován se sexuálním vzrušením (pokud ano, hovoříme o tzv. fetišistickém transvestitismu), nesplňuje tedy výše stanovené podmínky pro uznání za sexuální orientaci. Tento pojem je zde uveden z toho důvodu, že je velice často zaměňován s pojmem transsexualita. Samotná sexuologie od sebe tyto pojmy dlouhou dobu nerozlišovala. Transvestitismus je pojem historicky starší, o odtržení transsexuality se zapříčinil až Harry Benjamin v 50. a 60. letech 20. století. „*V rámci transvestitismu vymezil nový syndrom, u něhož byly zřejmé hluboké změny osobnosti v oblasti pohlavní identity. Na základě jeho výzkumů byl transsexualismus později vymezen jako samostatná porucha.*“ (Weiss, Procházka, 2008, s. 15).

Janošová (2000, s. 17) mluví o transvestitismu jako o touze podobat se určitými způsoby osobám opačného pohlaví, jejímž častým projevem bývá odívání mužů do dámského oblečení. Známý jsou však i případy žen, které se naopak oblékaly do pánského šatstva. Transvestitista není příznakem ani znakem homosexuality, bisexualy ani transsexualy. Zcela heterosexuální jedinec může projevovat znaky transvestitismu, stejně tak však i jedinec ne-heterosexuální. Transvestitismus je tedy v některých případech pouze průvodním jevem ne-heterosexuality, nikoliv jejím charakteristickým znakem.

1.2 Coming out

Coming out je proces postupného hledání a uvědomování si vlastní sexuální identity, jehož vrcholem je pojmenování této nalezené sexuality, její akceptace a její otevření alespoň nejbližšímu okolí. „*Mnoho z převládajících modelů rozvoje lesbických a gay identit popisují coming out jako primárně individuální zkušenost začínající znepokojujícím povědomím, že je jedinec nějak odlišný od jeho vrstevníků.*“ (LaSala, 2010, s. 3). LaSala rovněž popisuje coming out jako cestu ne-heterosexuálního jedince od strachu a zmatku až po eventuální sebezpřijetí.

Sebezpřijetí potom ovlivňuje celá řada faktorů. Sloboda (2014, s. 73-74) tyto aspekty rozděluje na dvě roviny: vnitřní a vnější vlivy. Mezi **vnější vlivy** řadí např. rodinné a sociální

podmínky jedince procházejícím coming outem, vzory lidí ve stejné či podobné situaci, existence jazyka pro pojmenování své situace. Naopak mezi **vlivy vnitřní** míru odlišnosti, kterou jedinec pocítuje vůči svému okolí a sílu osobnosti, tedy schopnost prosadit se proti tlaku společnosti nebo sklony k přizpůsobení se svému okolí či většinové orientaci.

Coming out samotný představují dle Janošové (2000, s. 20-21) následující dvě hlavní části, které lze následně rozdělit do dalších pěti fází. Těmi jsou:

1) Zjištění skutečnosti o svém zaměření a její akceptace:

- a. *precoming out* – jedinec si uvědomuje svou rozdílnost, ale nedokáže ji pojmenovat
- b. *vlastní coming out* – člověk pojmenuje svou odlišnost. Tu může po nějakou chvíli odmítat a popírat, ale s odstupem času ji přizná sám sobě a případně dalšímu člověku.

2) Uspořádání života v jejím souladu:

- a. *fáze explorace* – navazování prvních vztahů, experimentování s „novou“ sexualitou
- b. *fáze partnerství* – tvorba stálých sexuálních a partnerských vztahů, které odpovídají citovým potřebám daného jedince
- c. *fáze integrace* – upevnění hodnot, ukotvení role jedince ve společnosti, sjednocení coming outem procházející osoby se společností

Jedním z průvodních jevů coming outu je strach z odmítnutí svými nejbližšími či z izolace společností. „*Když už se rozhodneme někomu svěřit s něčím, čím jsme se předtím dlouho zabývali a třeba i trápili, často čekáme nějakou dramatickou reakci.*“ (*Láska je láska: -když choděj kluci s klukama a holky s holkama.* 2007, s. 20). Coming out je proto procesem, který se může zastavit v jednom z prvních bodů a dále se nerozvíjet. Příčinou tohoto strachu jsou často homofobní názory, se kterými se jedinec ještě ve fázi precoming outu (ale i v ostatních fázích coming outu) mohl setkat³.

³ Situací homofobních projevů ve školách se podrobněji zabývá Sloboda ve své knize *Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita* (2016) na straně 88.

1.3 Homofobie

Jednou z definic homofobie je „...obava z homosexuality a homosexuálních osob, která může vést k pocitům odporu, nepřátelství až nenávisti a může se stát základem pro odmítající, zesměšňující či ubližující chování vůči homosexuálním lidem nebo vůči lidem, u nichž je homosexualita předpokládána.“ (Smetáčková, Braun, 2009, s. 9). Právě homofobie je jedním z činitelů sebepopření vlastní sexuality u ne-heterosexuálních jedinců.

Homofobie je založena na genderovém principu, který rozděluje populaci na dva póly: mužský/ maskulinní, který zahrnuje vše, co je pro muže typické, a ženský/ feminní, který pro změnu obsahuje vše, co je ženské a typické pro ženy. Vytváří se tak představa „ideálního muže“ a „ideální ženy“. Ti, kteří se nějakým způsobem ocitají mimo tento „ideál“, jsou pak (nejen) homofobiky často neprávem označeni za homosexuály.

V souvislosti s homofobií pak můžeme vyjmenovat další příčiny jejího vzniku, ať už budeme hovořit o nedostatečné informovanosti veřejnosti, o vlivech prostředí, ve kterém jsou jednotlivci vychováváni (jak tvrdí LaSala, 20120, s. 45), ale i o dalších aspektech, jak dále uvádí Smetáčková, Braun (2009, s. 19.) „*V psychologii existují různá vysvětlení homofobie: 1- podle psychoanalýzy je silná homofobie (zvláště u mužů) důsledkem kastráční úzkosti, která způsobuje permanentní strach, že je ostatní muži mohou připravit o penis, respektive o sociální postavení; 2- sociální skupiny mají přirozenou tendenci vymezovat se vůči jiným skupinám; 3- lidé mají tendenci zvyšovat své postavení v sociálním žebříčku využíváním všech dostupných možností; 4- lidé se mohou projevovat homofobně v zájmu potlačení své nejistoty o vlastní sexuální orientaci.*“

Homofobie pak může být jedním ze zakládajících prvků pro homofobní šikanu, která nezřídka kdy vede k poškození psychického i fyzického stavu ne-heterosexuálně orientovaného jedince, případně až k jeho smrti, a to ať už rukou homofobika, nebo k sebevraždě. Předcházet homofobii se dá dostatečnou informovaností veřejnosti a prací s kolektivem, nicméně záleží na vztahu a přístupu okolního prostředí k homosexualitě a na stupni zvnitřnění homofobního postoje daným jedincem.

2 LEGISLATIVA

2.1 Antidiskriminační zákon č. 198/2009 Sb.

V souvislosti s homofobními názory a projevy se zdá, že ne-heterosexuální minorita má ve společnosti problémy s udržением svých práv, postavením a velmi často i s udržением duševního a fyzického zdraví. V České republice se dokonce nevyskytují žádné zákony, které by homosexuálním, bisexuálním, transsexuálním a jinak orientovaným osobám v tomto směru mohly poskytnout ochranu. Tento stav je však legislativně ošetřen jiným, méně specifickým zákonem, „zejména antidiskriminačním zákonem č. 198/2009 Sb. (zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací) - a případně trestním zákonem 140/1961 Sb. (např. paragraf 198a Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod).“ (Smetáčková, Braun, 2009, s. 11).

S myšlenkou specifického zákona ochraňujícího právě homosexuály však vyvstává otázka, zda je třeba ne-heterosexuální menšinu ochraňovat a tím pádem víc stranit od heterosexuální majority, čímž tuto majoritu více podněcovat k homofobnímu smýšlení a jednání? Stojí vůbec homosexuálové o tyto zákony? „Kromě sexuální orientace jsou homosexuálové v naprosté většině stejní jako ostatní občané, vyznávají tytéž konstruktivní hodnoty a budují tutéž společnost. Proto by měli přestat s křikem o jinakosti a o pronásledování, přijmout „novou gay odpovědnost“ a chovat se jako sebevědomí občané. Ne že mají křičet „pusťte nás do armády, do byznysu, do škol a do církví“, ale že mají hrdě konstatovat: „My JSME vaše armáda; (...) my JSME vaši ekonomové; (...) my JSME vaši podnikatelé; (...) my JSME vaši učitelé; (...). My JSME vaši občanští vůdci, vaši kněží a rabíni, vaše sportovní idoly a vaši baviči. My od vás nic nepotřebujeme, ale máme mnoho co vám dát zpět. Od ničeho nás neochraňujte, ale jedněte s námi tak, jako s jakýmkoliv heterosexuálem.“ (Sullivan, 1995 in: Putna, 2012, s. 53). Z výše citovaného tedy vyplývá, že současný antidiskriminační zákon či obecně trestní zákoník ne-heterosexuálně orientovaným jedincům zajišťuje bezpečí a trestní úhonnost (osobám dopouštějícím se trestních činů na této minoritě) stejně tak, jako jedincům heterosexuálním.

2.2 Zákon o registrovaném partnerství č. 115/2006 Sb.

V České republice dosud neexistuje zákon, který by umožňoval manželství homosexuálně (a jinak než heterosexuálně) orientovaných párů. V roce 2006 však vešel v platnost zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů č. 115/2006 Sb., kdy registrovaným partnerstvím je rozuměno dle § 1 zákona č. 115/2006 Sb. jako trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným tímto zákonem. Jsou však nějaké rozdíly mezi **manželstvím** a **registrovaným partnerstvím**?

Dle občanského zákoníku, č. 89/2012 Sb. § 655 je manželství trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc. Už z definice manželství je patrný rozdíl mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím. Pokud nebudeme hovořit o tom, že definice manželství je založena na heteronormativitě, je zde přítomný i proces výchovy dětí. Od něj se u registrovaného partnerství upouští, přestože mnozí registrovaní partneři o výchovu dítěte⁴ rovněž usilují.

Jsou tu ale i další odchylky, například nevzniká společné jmění partnerů (na rozdíl od manželů), ale rovný díl podílového spoluvlastnictví. Přestože zákon č. 115/2009, § 13 říká, že „pokud jeden z partnerů pečuje o dítě a oba partneři žijí ve společné domácnosti, podílí se na výchově dítěte i druhý partner; povinnosti týkající se ochrany vývoje a výchovy dítěte se vztahují i na tohoto partnera,“ v případě rozvodu nemá nebiologický „rodič“ ze zákona na dítě žádný nárok a je pouze na uvážení biologického rodiče, zda dítěti a rozvedenému partnerovi ve styku zabrání či nikoliv.

Avšak dle § 3020 NOZ zákona č. 89/2012 Sb. ustanovení části první, třetí a čtvrté o manželství a o právech a povinnostech manželů platí obdobně pro registrované partnerství práva a povinnosti partnerů. Dědická práva jsou stejná u manželství jako u registrovaného partnerství, pozůstalý partner dědí v první třídě dědiců stejným dílem jako děti. Pokud zesnulý děti neměl, dědí pozůstalý partner ve druhé třídě dědiců spolu s rodiči zesnulého. Nebiologické dítě zesnulého partnera však nemá na dědictví ze zákona nárok, avšak partner jej může uvést jako dědice do závěti.

⁴ Existují různé názory na legalizaci adopce homosexuálních párů. Např. Bergner argumentuje tímto způsobem: „Když se dítě setkává s nesprávnými formami mužské a ženské lásky, tyto formy ovlivní jeho genderovou identitu a jeho chápání toho, jak se muž a žena navzájem doplňují, a způsobí, že se v jeho srdci usadí zmatené symboly.“ (Bergner, 2012, s. 45)

3 HISTORIE HOMOSEXUALITY

3.1 Pravěk

V časech, kdy pračlověk měnil svůj způsob života z lovu k zemědělství, z polygamie k monogamii a obecně se zlepšily ekonomické podmínky, do kterých se děti rodily, byla potřeba vyhledat určité množství bezdětných, mladých pomocníků, kteří by o dítě po dobu jeho nesoběstačnosti pečovali. Takové jednání bylo zpozorováno už u zvířat, kdy při zvýšeném počtu starších sourozenců má mládě větší šanci na přežití. Role těchto opatrovníků pak měli zastávat právě homosexuálové, kteří navíc nepředstavovali pro muže hrozbu v podobě bojů o ženy. „*Představa o vzniku homosexuality v pravěku jakožto jakési spontánně ustavené charity, dobročinné starostlivé péče o druhé, mladší, bezbranné a snadno zranitelné, tato představa může připadat jako přinejmenším odvážná, ne-li poněkud přepjatá, nicméně byla vyslovena na poli uznávané vědy (původně ji zformulovali nezávisle na sobě E. O. Wilson a R. L. Trivers), vážně se jí zabývá dnešní psychologie a sociobiologie.*“ (Fanel, 2000, s. 17. - 18.).

Fanel rovněž uvádí, že jiní autoři s touto teorií nesouhlasí a považují ji za zcestnou, a teprve v období před vstupem do dospělosti se při výcviku mladíků uplatňují muži. Je však třeba připomenout, že právě v této době navazovali mládenci u pasteveckých národů skutečné homosexuální vztahy. Po sňatku a iniciaci se pak jejich orientace upravila do bisexuální podoby.

Vzhledem k obtížnosti zkoumání (homo)sexuality v tomto období byly uskutečněny výzkumy přírodních národů. Při zkoumání 76 primitivních společenství pouze 27 z nich nepřijímalo či sankciovalo⁵ homosexualitu. „*Zbývajících 49 kmenů se k homosexualitě stavělo loajálně, nebo ji považovalo za součást náboženského a sexuálního života mužů.*“ (Janošová, 2000, s. 36).

3.2 Starověk

„*Řada vědců nacházela souvislost s postojem společnosti k ženám a postojem k homosexualitě. V matriarchátu, kde měly ženy vysoký sociální statut, se prý na homosexuální*

⁵ Tyto sankce byly různé míry přísnosti, od zesměšnění až po trest smrti. Homosexualita byla trestána například u Inků a Aztéků (Janošová, 2000, s. 36)

chování pohlíželo jako na něco nedůležitého. Naopak ve výhradně patriarchálních společnostech, kde byla žena považována za méněcennou bytost, bývala homosexualita potlačována, a to hlavně její mužská podoba.“ (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992, s. 105). Homosexuální chování se nejvíce rozšiřovalo právě na přechodu mezi matriarchátem a patriarchátem, tedy v období starého Řecka. Zprávy o stejnopohlavních vztazích se však pravděpodobně vyskytovaly na mnoha místech světa, jmenovat můžeme například Čínu⁶, Japonsko, islámské oblasti a některé indoevropské kultury.

Zpátky ale ke starověkému Řecku. To je pravděpodobně jedinou společností, kde byla homosexualita považována za rovnocennou, plnohodnotnou variantu sexuální orientace. Přesto se nejspíše vyskytovaly místní rozdíly v míře akceptace homosexuálních zvyklostí. „*V některých městských obcích je uznávali a praktikovali nepokrytě, v jiných je sice pěstovali, ale zdůrazňovali při nich především duševní stránku vztahu a pouhý tělesný styk (alespoň navenek) odsuzovali.*“ (Fanel, 2000, s. 53). Ve starověkém Řecku tedy hovoříme o homosexualitě jako o lidské přirozenosti, nikoli jako o protipřirozenému styku jak je tomu v pozdějších dějinách.

Po podrobení Řecka Římem je řecká kultura včetně pohledu na homosexualitu s respektem přebrána, avšak v této době už není homosexualita rovnocennou sexuální orientací koexistující vedle heterosexuality. Ne-heterosexualita sice není trestána, ale je považována za celkové oslabení mužů, jejich mužnosti a za cosi nedůstojného. Tuto myšlenku potvrzuje i Fanel, který v knize *Gay historie* ukazuje příklad na jednom z nejproslulejších římských politiků a vojevůdci, kterým je Gaius Julius Caesar. Jeho současník, řečník Cicero v některých ze svých spisů popisuje, „*jak Nikomédovi⁷ nohsledové uvedli Caesara do královy ložnice a v purpurovém šatě uložili na zlaté lehátko, jakož i že mladistvý květ jinocha...byl v Bithýnii potřísněn...*“ (Suetonius in: Fanel, 2000, s. 78). Těchto zvěstí pak často využívali jeho odpůrci, kteří jej nazývali „královninou sokyní“, „Nikomédovou stájí“ či „bithýnským nevěstincem“. Podobné narážky se pak vyskytovaly i u Caesarových vojáků, přesto však byl Caesar respektován. Je nutno totiž připomenout, že Caesar nepohrdal ani intimní přítomností

⁶ Konkrétně v Číně byly stejnopohlavní akty (především mužské) z pohledu taoismu považovány za zbytečné plýtvání mužské síly, které mělo mít za následek narušení rovnováhy mezi mužským a ženským principem (Brzek, Pondělíčková-Mašlová in: JANOŠOVÁ, 2000, s. 37)

⁷ Nikomédés byl bithýnský král, u jehož dvora se Caesar po tři roky schovával před diktátorem Sullym. Posluhoval mu jako páže před startem jeho politické kariéry.

žen⁸. Dá se tedy předpokládat, že nejen homosexualita, ale i bisexualita byla přijímána jako jedna z variant sexuality starověkého Říma.

V Evropských zemích se v souvislosti s homosexualitou spojuje jeden z kmenů, který starověcí Řekové a Římané nazývají barbary, a to kmen zvaný Keltové. Některé z těchto kmenů využívaly nahoty v bojích jako stimulanty pro své vojáky. „*Měli jakousi mystiku nahoty... důvody tohoto počínání byly směsicí magie, náboženství, etiky a snad i sexuality.*“ (Mauduit in: Fanel, 2000, s. 93). Dle Mauduita se jednalo o běžný zvyk, který není možné z hlediska tehdejší mentality⁹ posoudit.

S koncem antického období pak klesá tolerance vůči homosexualitě a za císaře Konstantina byla potom homosexuální orientace a homosexuální chování trestáno smrtí. (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992, s. 106).

3.2.1 Mytologie a homosexualita

„*Literární záznamy o citových i milostných vazbách mezi osobami stejného pohlaví sahají právě tak hluboko do historie jako dějiny literatury vůbec. Na počátku obojího stojí totiž Epos o Gilgamešovi – nejstarší dochované dílo světového písemnictví.*“ (Putna a kol., 2013, s. 65). Zde je uvedeno čisté citové přátelství mezi dvěma muži jako jeden z nejvyšších možných citů vůbec.

Dalším (údajně) homosexuálním párem v řecké mytologii je pak Achilleus a Patroklos. Ten, jakožto drahý a nejmilovanější přítel Achilleův, si po jeho odchodu z trojské války¹⁰ obléká Achilleovu výzbroj a bojuje proti Trójanům, kde je posléze zabit. Achilleus je dle mýtu zdrcen jeho smrtí, posype si hlavu prachem, škube si vlasy a přemýšlí o sebevraždě. Nakonec, po pomstění Partoklovy památky, „*Na něj já nikdy nezapomenu, / co budu na světě žít a kolena mě nosit.*“ (Homér in: Fanel, 2000, s. 33). Autor dále popisuje, že po smrti Achillea je jeho popel smíchán s popelem Partoklovým a jsou společně uloženi ve velikém hrobě. Romantické přátelství je mnohdy ceněno více a je mu přikládána větší váha než heterosexuálnímu vztahu.

⁸ Tuto myšlenku podporuje výrok, který nazval Caesara „*mužem všech žen a ženou všech mužů*“ (Suetonius in: Fanel, 2000, s. 79)

⁹ O tehdejší mentalitě hovoříme jako o smýšlení, které homosexuály a homosexualitu zavrhuje, viz. Fanel, 2000, s. 93.

¹⁰ Kvůli jedné „zcižené“ ženské kořisti, Briseovně

Vždyť i samotný nejvyšší z řeckých bohů, Zeus, se nechal omámit krásou a mládím prince Ganyméda. Jak uvádí Fanel, Zeus se do mladičkého Ganyméda zahleděl a usmyslel si, že jej v přestrojení za orla unese, aby ho měl neustále po svém boku. Dle některých autorů pak Ganyméda unesl král Mínós, „*aby s ním spal*“. (Graves in: Fanel, 2000, s. 43) Ganymédés se tak stal jedním z nejpodstatnějších mýtických homosexuálů, podle něhož bylo pojmenováno i jedno ze slovenských homosexuálních hnutí.

3.3 Středověk

Období středověku bylo na evropském kontinentu značně ovlivněno především židovsko-křesťanskou tradicí. Tyto tradice vycházely z Bible, ve které se nachází pasáž o Sodomě a Gomoře, která uvádí, že „*provinění těchto měst bylo homosexuální znásilňování a znevažování práva pohostinnosti.*“ (Peschke in: Fanel, 2000, s. 94). Nejspíše z tohoto důvodu je ve středověku považována homosexualita za sodomii. Zdeněk Sloboda (in: Sloboda, 2016, s. 41) uvádí, že to nebyla pouze homosexualita a další druhy ne-heterosexuálních orientací, které byly označovány za sodomitu a smilstvo. Do této kategorie na stejné úrovni spadaly i zoofilie, pedofilie, ale i incest či transvestitismus. „*Lomnický, ve shodě s církevní tradicí, zahrnuje pod pojem „sodomie“ rovněž masturbaci, (...), anální heterosexuální styk, a dokonce vaginální styk v jiné než „přirozené“ poloze.*“ (Putna a kol., 2013, s. 69). Z výše citovaného tedy vyplývá, že sodomie v homosexuálním kontextu není vnímána jako zcela oddělené, trestuhodné téma, nýbrž ve spojitosti s ostatními výše uvedenými tématy tvoří skupinu, která byla ve středověku vnímána jako exotická, postavená mimo hranice „normální“¹¹ sexuality.

Postoje jednotlivých křesťanských myslitelů ve středověku se však různí. „*Jestliže Klement Alexandrijský, a zvláště Tomáš Akvinský zaujímali jednoznačně odmítavý postoj, pak již Origines ve své době interpretoval zničení Sodomy nikoli jako trest za homosexualitu, ale jako trest za odmítnutí prosb poutníků o pohostinství. Jan Zlatoústý již ve středověku rozlišoval ty, kdo se zajímají jen o slast (které odmítal), a ty, kdo homosexuálního partnera skutečně milují.*“ (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992, s. 107). Sodomie tedy není jediným modelem, kterým se na stejnopohlavní vztahy nahlíží. Současně se s sodomii se totiž v křesťanské společnosti a ve společnosti obecně vyskytuje pojem „přátelství“ či „přátelská láska“,

¹¹ Jedná se o normativitu středověkého heteronormativního období, tedy předpokladu, že jedinou přípustnou orientací je heterosexualita

který je v současné době označován jako „romantické přátelství“. „*Jestliže sodomie je v každém případě hodnocena jako hřích a zločin a jde jen o to, nakolik přísně – romantické přátelství je většinou bráno jako respektovaný, ba dokonce chválený životní modus, zvláště v prostředí kleriků a později i světských intelektuálů.*“ (Putna a kol., 2013, s. 71). Putna dále uvádí, že sodomie je chápána především z pohledu sexuálního aktu mezi osobami téhož pohlaví, kdy o citech zúčastněných není hovořeno, zatímco romantické přátelství je založeno na citové stránce jedinců, kdežto o jejich sexuálním chování se nehovoří či je explicitně vyloučeno.

I přes tyto názory některých myslitelů je však homosexualita stále tabuizovaným tématem a homosexualita považována (především společností) za trestuhodnou a zavrženíhodnou. Jak uvádí Fanel (in: Fanel, 2000, s. 102), církev přistupovala k ne-heterosexualitě jako k hříšnému chování, přesto však církví stanovené tresty nebyly na tehdejší poměry nikterak přísné¹². „*Většina zákonů proti gayům byla zprvu zřizována světskou mocí bez podpory církve.*“ (Fanel, 2000, s. 101). Tyto společností stanovené zákony často vedly k označení některých jedinců (mnohdy neprávem) za homosexuály, kteří byli následně zlikvidováni, čímž jiní jedinci získávali politická postavení a peníze těchto zlikvidovaných osob. První dochovaná zmínka o situaci ne-heterosexuálních osob v Čechách se objevuje až v roce 1353, kdy byl Karlem IV. vydán tzv. Karolinský trestní kodex, podle kterého měly být homosexuální styky velmi přísně trestány (Brzek, Pondělíčková-Mašlová in: Janošová, 2000, s. 44).

Jsou dochovány případy z přelomu středověku a novověku, kdy jsou homosexuálové pro výstrahu všech veřejně upalováni. „*V roce 1590 byl (...) upálen mladý „žák“ Sixtus, protože máje sobě svěřenou mládež k cvičení literárnímu, s některými – násilí jim činice – vlaské sodomství [homosexuální styky] páchal, což když naň vyjeveno, k tomu se přiznal*“ (Himl in: *Miluji tvory svého pohlaví*, 2013, s. 23)

3.4 Novověk

„*Renesance byla obdobím, kdy se myšlení a cítění člověka odpoutávalo od dosud dominujících postojů církve a hledalo své vlastní cesty. Vracelo se také k předkřesťanským ideálům.*“ (Janošová, 2000, s. 44). Přestože se mnozí jedinci začali po vzoru antiky opět veřejně

¹² Trestem za lesbický kontakt bylo stanovené pokání po sto šedesát dní, za homosexuální styk mezi muži potom jeden rok. Pro srovnání: zúčastnil-li se středověký kněz lovu zvěře, jeho trestem bylo pokání po tři roky. (Boswell in: Fanel, 2000, s. 102)

hlásit k stejnopohlavní orientaci, homosexualita byla stále trestána smrtí. Tento trest byl uplatňován pouze u mužů, přestože byly podány návrhy na uplatnění tohoto trestu i vůči ženám¹³, které byly následně zamítnuty (viz. Fanel, 2000, s. 207–208). Přesto však jsou dochovány případy zavraždění žen za homosexuální chování¹⁴.

Druhá polovina osmnáctého století pak situaci trochu změnila. Objevují se mírnější názory na homosexualitu. „R. 1777, (...) Thomas Jefferson zahrnul do svých návrhů na úpravu zákona i požadavek, aby „sodomie“ byla nadále trestána nikoliv smrtí, ale „jenom“ kastrací. Návrhy však nebyly uzákoněny.“ (Katz in: Fanel, 2000, s. 209). V českých zemích byl trest smrti ne-heterosexuálů zrušen Josefem II. o deset let později, tedy v roce 1787. Přestože bylo od trestu smrti upuštěno, trestnost pohlavních styků mezi osobami stejného pohlaví nadále přetrvávala. Homosexuálové sice nebyli popravováni, ale odsouzeni k výkonu trestu ve vězeňských službách (Brzek, Pondělíčková-Mašlová, 1992, s. 111). Janošová (2000, s. 45) doplňuje, že ke konci 18. století se stávala homosexualita společensky nápadnější, současně s tím však i méně trestanou. Trestány byly pouze případy svedených mladistvých či případy znamenající společenské faux pas.

Termín homosexualita poprvé použil ve své knize Karl Maria Kertbeny už v roce 1869. Od termínu sodomie ji pak už úplně odděluje německý psychiatr Richard von Kraft Ebbing (in: Sloboda, 2016, s. 41), který „pojmenovává homosexualitu jako variantu sexuálního chování.“ Jak pokračuje Sloboda, termín heterosexualita se v literatuře objevuje až o několik let později od uvedení pojmu homosexuality, pro lepší odlišení normy (heterosexuality) od deviace (homosexuality).

Přelom dvacátého století je pak spojen se zviditelněním homosexuality a s rozšířením informovanosti o homosexualitě mezi širokou veřejností. Homosexualita se nyní nestává „pouze“ sexuálními výstřelky mezi nejvyššími vrstvami, ale i mezi středními a nižšími sociálními třídami. Přestože je ne-heterosexualita stále trestným činem, vyskytují se v tomto období návrhy na dekriminalizaci homosexuality, které jsou však zamítány. Přesto díky těmto návrhům uchopuje pojem homosexualita věda a ta tak přestává být posuzována pouze z morálního aspektu. „Situace ve společnosti se celkově značně posunula směrem ke svobodě

¹³ Jak uvádí Brantôme, „je velký rozdíl mezi tím, když vrhneme vodu do nádoby, a tím, když pouze zvlhčíme její okolí a máčíme okraj,“ (Brantôme in: Faderman, 2002, s. 30)

¹⁴ „V roce 1591 byla portugalskou inkvizicí umučena za udržování intimního vztahu se ženami Brazilka Felipe de Couza.“ (Janošová, 2000, s. 44)

jednotlivce, (...)“ (Janošová, 2000, s. 47). Tento pozitivní sociální vývoj homosexuality však narušuje nástup 2. světové války.

Nacistický postoj k homosexualitě opět poukazuje na křesťanské smilstvo a homosexualitu označuje jako mrhání mužskou rozplodzovací silou (viz Janošová, 2000, s. 47). Prvními znaky odporu proti homosexualitě se stalo uzavírání gay klubů.¹⁵ „V říjnu roku 1934 nařídil Himmler pořizovat „rosa Listen“, „růžové seznamy“: růžová byla homosexuálům přisouzena jako jejich symbolická barva (...)“ (Fanel, 2000, s. 311). Jak navazuje Sloboda (2016, s. 42), homosexuálové jsou nuceni nosit růžový trojúhelník na rukávu a tím odsouzeni k životu v koncentračních či vyhlazovacích táborech. Zde byli ne-heterosexuálně orientovaní jedinci hromadně vydírání, mučeni, kastrováni, mrzačeni a zabíjeni. Dokonce i za těchto podmínek se homosexuálové stávají outsidersy. Mučeni nebyli jen ze stran vojáků SS, ale i ostatními vězni. Později byli homosexuálové od ostatních vězňů izolováni pod krutými tresty. Ne-heterosexuální vězni byli objekty experimentů v kastracích a hormonální léčbě, které často nepřežili¹⁶. (Fanel, 2000, s. 316).

Poválečné období pro homosexuály znamenalo jakési odpoutání pozornosti od jejich pobývání v koncentračních táborech. Na rozdíl od dalších obětí holocaustu, vzpomínky na oběti ne-heterosexuálů často nebyly tolerovány a byly v tichosti přecházeny. Teprve až v roce 1961 Československo jako jeden z prvních států dekriminlizuje homosexualitu¹⁷, tento zákon však neznamená konec diskriminace homosexuálů v českých zemích. V tomto období dochází ve společnosti ke vzniku velkých předsudků a negativních postojů vůči homosexuálně orientovaným jedincům, především díky malé informovanosti veřejnosti. Právě homosexuálové jsou označeni jako původci a nositelé viru HIV a izolováni společností. Tyto důvody vedly pravděpodobně k popírání sebe sama a vlastní identity a k následným psychosociálním problémům těchto lidí, jako jsou: „*neurotické obtíže, depresivní reakce, patologické závislosti apod.*“ (Janošová, 2000, s. 49). Nejspíše proto je následně homosexualita klasifikována jako psychiatrická nemoc, konkrétně ve skupině s tehdejším názvem psychopatie.

¹⁵ Zákony proti homosexualitě se v nacistickém Německu objevují dříve než zákony proti Židům. Tyto zákony měly původy v „nečistotě rasy“, kdy nosiči odlišných rysů a „vad“ byli nemilosrdně likvidováni. (viz Fanel, 2000, s. 312)

¹⁶ Ti, kteří přežili, pak byli stejně odesláni ve většině případů do plynových komor. (Fanel, 2000, s. 316)

¹⁷ Některé činy však stále zůstávají trestné, např. pohlavní styk s osobou stejného pohlaví mladší 18 let, homosexuální pohlavní styk, který vzbuzuje veřejné pohoršení, homosexuální pohlavní styk za úplatu apod. (více viz *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*, 2007, s. 16)

„*O homosexualitě se začíná pomalu hovořit až na konci 80. let a až se změnou režimu vznikají první organizace, které usilují o zlepšení postavení homosexuálních osob v Česku.*“ (Sloboda, 2016, s. 42). Po pádu totalitního režimu v České republice vznikají první organizace na podporu a ochranu homosexuálů. Dle Janošové se osvětovou činností těchto organizací rozšiřuje informovanost široké veřejnosti a stoupá tolerance vůči LGBT¹⁸ menšině.

Přestože v roce 2006 vchází v platnost zákon o registrovaném partnerství, určitá diskriminace ne-heterosexuálně orientovaných osob se v České republice stále objevuje, a to nejen v podobě homofobních projevů veřejnosti, ale i samotným státem (i přes to, že byl v roce 2009 přijat antidiskriminační zákon)¹⁹. V současnosti existuje několik organizací zabývajících se LGBT tematikou (tyto organizace jsou dle krajů přehledně uvedeny v publikaci *Láska je láska: - když choděj kluci s klukama a holky s holkama*. 2007, s. 38–42).

¹⁸ LGBT (nebo GLBT) je zkratka označující homosexuální, bisexuální či transgender osoby, případně další skupiny jedinců, kteří se svou sexuální orientací odlišují od heterosexuality

¹⁹ Pro příklad si můžeme uvést již výše zmiňovaná témata, jako jsou znemožnění adopce homosexuálními páry či otázka legalizace homosexuálního manželství.

4 HOMOSEXUALITA A NÁBOŽENSTVÍ

Současný²⁰ vztah homosexuality a náboženství je velice komplikovaný. Na jedné straně jsou postaveny základní hodnoty, na kterých je založeno náboženství, na straně druhé však snaha o akceptaci a větší atraktivitu církve (i za tímto účelem pak církev otevírá své brány i ne-heterosexuálně orientovaným jedincům). „*Vedle jiných ideových konfliktů – probíhá „kulturní válka“ mezi stoupenci tradičních církví, kteří se snaží bránit společenské emancipaci homosexuality, a mezi stoupenci homosexuality, kteří se snaží omezovat společenský vliv církve.*“ (Putna, 2012, s. 10). Autor dále pokračuje, že tato válka má různou intenzitu. Například v USA bouřlivě ovlivňuje dění ve společnosti, oproti tomu západní a střední Evropa touto válkou prochází daleko mírněji. Uplatňuje se zde tzv. vzájemná tichá tolerance.

Často však dochází jak k napadání homosexuality církví, tak i obráceně. LGBT komunita je často spojována s apokalyptickými konci světa či se společenskými katastrofami, oproti tomu někteří homosexuálové ironizují, zesměšňují a odmítají náboženské motivy a jejich představitele.

„*Představa, že všichni křesťané neschvalují homosexuální jednání, je dosti mylná. Ve skutečnosti mnozí z nich hnutí za rovnocennost odlišné sexuální orientace plně podporují, ačkoli na otázku, zda je homosexuální chování v souladu s Boží vůlí, by odpověděli „ne“.*“ (Smith, 2004, s. 5). Nejinak je tomu i v katolickém pojetí homosexuality. Pro příklad můžeme uvést názor Andree Launa, který uvádí, že i když je rovněž jako v křesťanské teologii vnímání homosexuality velmi rozporuplné, „*nezvratný je názor, že homosexualita neodpovídá řádu stvoření a homosexuální jednání je objektivně hříšné. Homosexualita je anomálie a není žádnou variantou stvoření. která by byla sice méněcenná, ale pořád ještě dobrá.*“ (Laun, 2003, s. 181). Na druhou stranu dle McNeilla homosexualita je součástí Božího plánu se stvořením a erotický vztah mezi osobami stejného pohlaví není hříšný v případě, je-li vztahem lásky. (Putna, 2012, s. 37).

²⁰ Historickým pojetím homosexuality církví se práce zabývala již výše. Práce se bude nadále věnovat pouze okrajově současnou situaci v této oblasti, a to převážně křesťanství a katolické církvi.

4.1 Homosexualita jako vlastní druh náboženství

Putna (2012, s. 48) také rozděluje homosexuály v náboženském kontextu na dvě skupiny, na „homosexuály, kteří jsou křesťany“ a na „křesťany, kteří jsou homosexuály“. Pro první skupinu je podstatnější homosexuální identita, pro druhou identita křesťanská. Právě tyto skupiny utrpěly nejvíce při jejich odmítání církví. I proto vznikají určité organizace a náboženství, která jsou určena přímo homosexuálům, jako jsou např. americké Universal Fellowship of Metropolitan Community Church (MCC), Dignity a New Ways Ministry. Pokud bychom na tyto organizace pohlíželi z výše zmíněného rozdělení homosexuálů, pak MCC by byla spjata s „homosexuály křesťany“, zbylé dvě pak s „křesťany homosexuály“. *„Pokud MCC chápe své poslání prvotně jako křesťanskou misi uvnitř gay komunity- Dignity chápe své poslání ne sice jako „gay misi“, ale jako misi prorocké otevřenosti, vycházející z gay zkušenosti, uvnitř římskokatolické církve.“* (Putna, 2012, s. 40).

Americké Dignity a MCC však nejsou jedinými existujícími „gay církvemi“. V episkopální církvi můžeme hovořit o hnutí Integrity, u luteránů Lutherans Concerned, u metodistů Affirmation atd. V Evropě potom tyto církve nalezneme ku příkladu ve Velké Británii (Gay Christian Movement), či v Německu (Homosexuelle und Kirche).

4.2 Shrnutí snahy integrace homosexuality a náboženství

Z výše uvedeného je tedy patrné, že postoj jednotlivých církví k homosexualitě není striktně odmítavý, jak bychom mohli mylně usuzovat. Názory církví na LGBT menšinu se různí obdobně, jako se jednotlivé církve liší samy od sebe. Některé části Bible se dají interpretovat několika možnými způsoby, a tím mohou vznikat jak argumenty vylučující integraci homosexuality a náboženství, ale i argumenty, že romantické přátelství (obdobně jako v řecké mytologii) je součástí Písma svatého, a tedy homosexualita jako čistě duševní láska není Biblí odsuzována ani zakazována.

„Člověk (...) odvrhuje toho, kdo má jiný temperament, jinou povahu, kdo je odjinud a nakonec i toho, kdo je jiného pohlaví.“ (Ange, 1995, s. 15). Autor rovněž podotýká, že ze stejného důvodu lidé odmítají i Boha, neztotožní-li jej s člověkem, do lidské podoby. A tak, milují-li křesťané Boha, měli by se po jeho vzoru naučit milovat i věřící z LGBT komunity. *„Jsou hříšníci jako my všichni, jako my všichni jsou voláni k tomu, aby se stali svatými. Takže je nenatírejme ani na černo ani na bílo, ale citíme s nimi a uzdravujeme je.“* (Ange, 1995, s. 8).

5 PRAKTICKÁ ČÁST

5.1 Úvod k výzkumu

Praktická část práce je realizována pomocí kvalitativního výzkumu, který využívá designu případových studií. Pro vytvoření případových studií byly jako zdroje informací využity polostrukturované rozhovory, na které odpovídalo 8 respondentů, jimiž jsou homosexuálně orientovaní jedinci žijící v trvalém homosexuálním vztahu alespoň půl jednoho roku. Metodou výběru informantů byla metoda tzv. „sněhové koule“. Realizace výzkumného šetření probíhala v březnu 2019 na předem domluvených místech. Všechny rozhovory trvaly v průměru 45 minut. Nejkratší potom trval 20 minut, nejdelší 1 hodinu. Rozhovory byly zaznamenávány po předchozím souhlasu na audiovizuální zařízení a poté metodou doslovné transkripce přepsány, roztríděny a zpracovány do jednotlivých případových studií.

5.2 Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Hlavním cílem práce je snaha o co nejdetailnější popis homosexuálního vztahu. Dalšími, dílčími cíli jsou pak: popis procesu coming outu u jednotlivých informantů, odhalení způsobů seznamování homosexuálních párů a zjištění, zda v jednotlivých párech dochází k rozlišení tradičních partnerských rolí na mužské a ženské.

Práce vychází z předpokladu individuality každého jednotlivého informanta a z předpokladu odlišnosti odpovědí v závislosti na pohlaví dotazovaných jedinců. K dosažení cílů bylo použito metody polostrukturovaného rozhovoru, kdy byli dotazovaní tazatelem osloveni jednotlivě.

Hlavní výzkumnou otázkou se pro toto výzkumné šetření stala otázka: Jaká je současná podoba vztahu a partnerství homosexuálních jedinců?

Pro naplnění cíle práce a získání informací k hlavní výzkumné otázce byly stanoveny následující dílčí otázky:

- 1) Jaké je rozdělení partnerských rolí v homosexuálních vztazích?
- 2) Jak probíhal proces coming outu dotazovaných jedinců?
- 3) Je homosexuální vztah akceptován rodinou dotazovaných informantů?
- 4) Mají informanti zkušenost s vlastními heterosexuálními vztahy?

- 5) Jakým způsobem probíhá seznamování homosexuálně orientovaných jedinců?
- 6) Jaký je názor homosexuálních jedinců na současnou podobu registrovaného partnerství?

5.3 Metodologie výzkumného šetření

„*Metodologie se zabývá systematizací, posuzováním a navrhováním strategií a metod výzkumu.*“ (Hendl, 2005, s. 34). Obsahem této disciplíny jsou potom nástroje vědy, které tvoří jakousi cestu k nalezení odpovědí na výzkumné otázky a k naplnění cílů výzkumného šetření. Samotnou vědu pak lze rozdělit na metodologii obecnou a speciální, kdy obecná metodologie se zabývá otázkami celých vědních disciplín, případně vědou samotnou. Speciální metodologie potom označuje použití specifických metod v konkrétní disciplíně. Tento výzkum tedy využívá druhého z uvedených případů, tedy metodologii speciální, kterou reprezentuje kvalitativní přístup k výzkumnému šetření.

5.3.1 Kvalitativní výzkum

Hranice, mezi tím, co je kvalitativní a není kvalitativní přístup či metodologie, není přesně vymezena. Samotné rozdělení metod na kvalitativní a kvantitativní prochází u mnoha autorů značnou kritikou, jelikož vytváří dojem, že metody jsou buď kvalitativní, anebo kvantitativní a v podstatě neexistuje žádná disciplína, která by tyto dva přístupy spojovala, přestože existuje výzkum smíšený, který je kombinací obou výše zmíněných přístupů.

Obecně lze říct, že „*kvalitativní přístup v psychologických vědách je přístupem, který pro popis, analýzu a interpretaci nekvantifikovaných či nekvantifikovatelných vlastností zkoumaných fenoménů naší vnitřní a vnější reality využívá kvalitativních metod.*“ (Miovský, 2006, s. 17).

Podstatou kvalitativního výzkumu je sběr dat bez počátečního stanovení základních proměnných, bez stanovení hypotéz a teorií, které již byly někým vytvořeny. V kvalitativním výzkumu se jedná především o to, aby byl daný jev prozkoumán co nejvíce do hloubky a kontextu, výzkumník nestanovuje pravidelnosti, po kterých bude pátrat, ale tyto pravidelnosti vyhledává až po nasbírání dostatečného množství dat, až potom formuluje nějaké závěry, pro které hledá oporu v datech. Formulace hypotéz a teorií je výstupem kvalitativního výzkumu, nikoliv vstupem, jako u metod kvantitativních. Tyto teorie a hypotézy jsou však

platné pouze na zkoumaný vzorek, nedají se tedy zobecňovat, což je jednou z nevýhod kvalitativního šetření. (Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 24-25)

Za další nevýhody kvalitativního výzkumu jsou považovány: obtížnější testování hypotéz a teorií, časově náročný sběr dat a jejich analýza, interpretace dat často snadněji ovlivnitelná výzkumníkem apod.

Naopak za výhody lze považovat: umožnění studia procesů a navrhování teorií, hledání lokální příčinné souvislosti, dobré reakce na místní situace a podmínky, podrobný popis a vzhled při zkoumání, zkoumání fenoménu v přirozeném prostředí (Hendl, 2005, s. 52)

Právě z těchto důvodů práce využívá právě kvalitativních přístupů, mezi jejichž základní metody patří: zúčastněné pozorování, hloubkový rozhovor, ohniskové skupiny a skupinový rozhovor, triangulace, obsahová analýza dokumentů apod (viz. Švaříček, Šed'ová, 2007, s. 142-207)

Základem každého výzkumu, ať už kvalitativního, kvantitativního či jejich kombinace jsou kromě samotných metod výzkumu informanti. K tomuto výběru slouží celá řada metod. Za hlavní metodu výběru výzkumného souboru pro tuto práci lze označit metodu sněhové koule v kombinaci se záměrným výběrem, kdy byli právě záměrným výběrem kontaktováni dva jedinci, kteří potom pomocí sněhové koule do výzkumného vzorku zapojili další informanty.

5.3.2 Výběr výzkumného vzorku metodou sněhové koule (Snowball sampling)

„Metoda sněhové koule je určena k získávání nových případů na základě procesu postupného nominování dalších osob již známými případy.“ (Hartnoll a kol, 2003, s. 19). Stručně řečeno se jedná o výběr, kdy výzkumník osloví skupinu osob nebo jedince, kteří splňují určitá kritéria. S těmito informanty je vedeno interview, přičemž jsou požádáni, aby „nominovali“ další osoby, které znají a o nichž vědí, že rovněž splňují daná kritéria. S nimi jsou vedeny další interview a celý proces se opakuje, až dokud nedojde k teoretickému nasycení.

Za velkou nevýhodu této metody se dá považovat uvíznutí v určitém referenčním rámci, a to díky navázané sérii a síti informantů. *„Většinou získáme soubor, který může být na jedné straně velmi bohatý, ale stále bude limitován určitými, např. sociálními či kulturními, vazbami.“* (Miovský, 2006, s. 132).

Tato metoda výběru byla zvolena především z důvodu rozptýlení výzkumného vzorku v populaci, přičemž je téměř nemožné jej od majoritní heterosexuální skupiny rozlišit. Vyu-

žitím této metody byli osloveni dva homosexuálně orientovaní jedinci, kteří potom zprostředkovali kontakty na další informanty, ti zase na další apod. Výběrový vzorek tvoří homosexuálně orientovaní jedinci, kteří jsou v současnosti²¹ v trvalém vztahu alespoň půl roku.

5.3.3 Metoda sběru dat

Švaříček (in: Švaříček, Šedřová, 2007, s. 159) uvádí, že rozhovor je nejhojněji používanou metodou sběru dat v kvalitativním výzkumném šetření. Jak již bylo výše zmíněno, i tato práce je stavěna na analýze dat získaných právě prostřednictvím interview. V něm dochází ke kombinaci verbální komunikace mezi účastníky rozhovoru a pozorování dotazovaných jednotlivců. Proto je pravděpodobně Miovským (2006, s. 155) rozhovor označen za nejobtížnější a zároveň nejvýhodnější metodou pro sběr kvalitativních dat.

Interview je tedy takový rozhovor, který je moderovaný a vznikl za určitým cílem a účelem a probíhá mezi jedním a maximálně třemi²² účastníky z důvodu eliminace skupinových a nežádoucích jevů. Tímto cílem je získání pokud možno co nejdetailnější a ucelené informace o určitém jevu. Interview je možné rozdělit do tří skupin dle jejich struktury, a to na nestrukturované, strukturované a polostrukturované rozhovory.

Polostrukturovaný rozhovor umožňuje přehazovat pořadí předem připravených otázek a pokládat otázky nové, doplňující, které nemusí být u jednotlivých interview vždy stejné (Miovský, 2006, s. 159). Přestože je tedy rozhovor veden jedním a tím samým výzkumníkem v rámci jednoho a toho samého výzkumného šetření, nemusí být podoba polostrukturovaného rozhovoru vždy stejná.

Metoda polostrukturovaného rozhovoru byla pro práci zvolena z toho důvodu, že eliminuje rizika vznikající při ostatních typech rozhovorů a zároveň pomáhá přinést podstatný vhled do problematiky homosexuality, který je velice důležitý nejen při tvorbě na rozhovory navazujících případových studií, ale i pro vytvoření celé práce.

²¹ Současností je myšlen březen 2019, tedy období, kdy jednotlivá interview vznikala.

²² Při větším počtu osob pak hovoříme o skupinovém rozhovoru či o ohniskové skupině (viz. Miovský, 2006, s. 156)

5.3.4 Design výzkumu

Případová studie je jedním ze základních výzkumných designů. Obecně lze říci, že „*případová studie, jak vyplývá z názvu, je empirickým designem, jehož smyslem je velmi podrobné zkoumání a porozumění jednomu nebo několika málo případů.*“ (Švaříček in: Švaříček, Šedřová, 2007, s. 97). Švaříček dále uvádí, že na každý případ by mělo být pohlíženo jako na komplexní celek, tedy jako na součást zkoumaného celku, nikoliv jako na jeho izolovanou část. Postupným odhalováním příčinných souvislostí mezi těmito částmi pak dochází k vysvětlování samotné podstaty případu.

Podstatné je vždy usilování výzkumníka o komplexní porozumění jevům (případům) v jejich přirozeném prostředí. Proto je důležité data sbírat takzvaně z první ruky, v tomto výzkumu z prostředí homosexuálně orientovaných jedinců, tváří v tvář v kombinaci s pozorováním, a to přímo od jednotlivých informantů.

Design případové studie byl zvolen už na úplném začátku této práce, jelikož je pro ni ideálním způsobem pro pochopení zkoumaného jevu. Jak uvádí Yin (in: Švaříček, Šedřová, 2007, s. 101), je vhodné zvolit případovou studii, jestliže se ptáme **jak** nebo **proč** se dějí určité **současné** události, nad kterými máme jen **omezenou** nebo **vůbec žádnou kontrolu** a jejich existenci ovlivňujeme jen minimálně, čímž shrnuje v jedné větě tři kritéria vhodnosti jejího využití.

Přestože případová studie není jediným možným použitelným designem v této práci, je pravděpodobně nejvhodnějším, jelikož umožňuje hloubkový pohled do jednotlivých vztahů homosexuálně orientovaných jedinců a napomáhá chápat jednotlivé jevy, nacházet v nich souvislosti, ty následně propojovat a utvářet z nich komplexní celek.

5.3.5 Charakteristika výběrového souboru

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 8 informantů ve věku od 20 do 25 let, což je počet daný teoretickým nasycením informací z výzkumného šetření. Všichni informanti jsou homosexuální orientace a žijí ve vztahu alespoň půl roku, což bylo hlavním kritériem pro jejich výběr, který nakonec proběhl metodou tzv. „Snowball sampling“. Z celkového počtu osmi informantů pak byli čtyři informanti mužského a čtyři ženského pohlaví. U všech dotazovaných byla v rámci anonymity pozměněna jména.

Tabulka 1 - Základní charakteristika informantů

	Jméno	Věk	Zaměstnání	Bydliště (obyvatelé)	Současný vztah	Nejdelší vztah
R1	Karolína	20 let	Studentka SŠ + recepční v hotelovém zařízení	Obec do 3000	3 roky	3 roky
R2	Janka	24 let	Specialistka prodeje	Obec do 500 000	2 roky	5 let
R3	Radka	23 let	Operátorka u telekomunikační společnosti	Obec do 500 000	2 roky	4 roky
R4	Nela	21 let	Studentka VŠ	Obec do 100 000	3 roky	5 let
R5	Matyáš	22 let	Architekt + student VŠ	Obec nad 1 000 000	1 rok	3 roky
R6	Adam	22 let	Zdravotnický asistent na dětském oddělení + student VŠ	Obec do 100 000	6 měsíců	2 roky
R7	Ben	21 let	Barista, fotograf + student VŠ	Obec nad 1 000 000	1 rok	6 let
R8	Michal	25 let	Student VŠ + recepční v bytovém domě	Obec nad 1 000 000	3 roky	3 roky

5.4 Případové studie

V následující části práce jsou uvedeny jednotlivé případové studie složené z krátkých interview, vlastního polostrukturovaného rozhovoru a zúčastněného pozorování, které proběhlo v souvislosti se vznikem interview.

5.4.1 Případová studie č. 1 – Karolína

Karolína je dvacetiletá studentka střední zdravotnické školy a přivydělává si brigádně jako recepční v hotelu. Narodila se v obci nad 1 000 000 obyvatel, ale momentálně žije se svou přítelkyní v malé obci do 3000 obyvatel. Přítelkyně Aneta je stejně stará, rovněž pracuje jako recepční v tomtéž hotelu. S přítelkyní jsou necelé tři roky, což je Karolíny nejdelší vztah.

Informantka pochází z úplné rodiny, má jednu mladší sestru (13 let). Udává, že s rodinou i se sestrou má blízké vztahy, přestože s matkou možná o trochu bližší než s otcem. Rodiče navštěvuje asi třikrát do měsíce. Je důležité zmínit, že Karolína a její rodina jsou vietnamské národnosti.

V domácnosti ani Karolína ani Aneta nemají jasně rozdělené práce, které vykonávají. Dotazovaná tvrdí, že ona spíše vaří a myje nádobí, zatímco přítelkyně častěji uklízí. To je dle Karolíny způsobeno tím, že je dříve doma, a tedy chce mít pro přítelkyni připravené jídlo, až přijde domů z práce. Praní prádla například obstarávají obě dvě, naopak na kutilské práce si netroufá ani jedna a raději osloví některého ze svých přátel. Na financování domácnosti se podílejí společně, mají společné peníze. Přestože větší finanční obnos z práce přináší Aneta, spory mezi partnerkami nevznikají.

V sexuální oblasti si Karolína není vědoma jakéhokoliv rozdělení, nikdy nad tím nepřemýšlela. Dle jejích slov k převzetí jakési dominantní pozice či přístupu k sexuální aktivitě samotné v jejich páru dochází díky momentální náladě, přičemž velice záleží na vzájemném respektu. Ani jedna z žen není přáteli ani okolím nijak označována za mužskou či ženskou polovinu jejich páru.

Počátky skutečnosti, že je přitahována ženami, si Karolína vybavuje už v mateřské škole, kdy už prý „pokukovala“ po holkách. Plné uvědomění pak dle dotazované přišlo kolem čtrnáctého roku jejího života. Jak Karolína uvádí, už od dětství se přátelila a ocitala převážně v mužském kolektivu, před dívkami se cítila nesvá, nevěděla, jak se s nimi bavit, styděla se. Jednu chvíli se dokonce sama cítila jako muž a přála si jím i být. Vždycky pociťovala nutkání ženy ochraňovat a bránit.

Přiznat si svou sexuální orientaci a akceptovat ji nebyl pro Karolínu problém, ale obávala se reakcí okolí a rodiny. Se svou orientací se poprvé svěřila své kamarádce, když byla poprvé zamilovaná do své spolužačky. Kamarádka dle výpovědi informantky byla zpočátku v šoku, ale po odeznění počátečního překvapení vše přijala. První reakce okolí dotazované byly vesměs kladné, případně neutrální. Informantka si neuvědomuje, že by ji okolí jakýmkoliv způsobem odsuzovalo a pokud ano, neví o tom.

Karolína také uvádí, že nepocituje žádnou změnu ve vztahu se svými přáteli, případně kolegy z práce. Obávala se sice reakce jednoho z věřících přátel, který původem pochází z východní Evropy, ten ale v přijetí homosexuální orientace informantky neviděl žádný problém. Vztahy s ostatními přáteli a kolegy v práci se buď vůbec nezměnily, nebo Karolína pociťuje s některými jedinci naopak sblížení. Nikdy se nesetkala s tím, že by s ní někdo kvůli její sexuální orientaci přerušil kontakt, ani nikoho takového nezná.

Reakce rodičů byla na rozdíl od přátel negativní. Po coming outu u rodičů Karolíny nastalo dle její výpovědi dlouhé ticho. Otec pak odešel do vedlejší místnosti a matka jí sdělila, že cesta, kterou si její dcera vybrala, je špatná a jednou na ni doplatí, přičemž se snažila

Karolíně vysvětlit, že jiná než přátelská láska ženy k ženě, je špatná. S matkou několik měsíců nemluvila. Karolína však tuto reakci chápe, jelikož byli oba rodiče narozeni a vychováni ve Vietnamu, kde byla homosexualita velkým tabu.

Aneta byla první přítelkyní, kterou chtěla Karolína rodičům představit, ale vzhledem k jejich reakci, která proběhla právě před Anetou, nebyla Karolínina přítelkyně rodiči přijata. Tento stav zůstával neměnný i v době získávání rozhovoru. V současnosti se vztahy dotazované s rodiči pomalu obnovují, Karolína doufá, že jednou budou akceptovat ji i její přítelkyni. Sestra Karolínu přijala, s Anetou si velice rozumí.

Heterosexuální vztah Karolína nikdy nenavázala, nikdy nad ním ani nepřemýšlela. Navázat vztah s mužem by pro ni bylo nepředstavitelné, jelikož muže považuje pouze za přátele a nespatřuje v nich žádné rysy, které by ji přitahovaly. Z tohoto důvodu je pro ni i nepředstavitelný jakýkoliv sexuální vztah s mužem.

Se svou současnou přítelkyní se poznala na střední škole, jelikož studovala o ročník níže než dotazovaná. Znaly se dlouhou dobu před tím, než mezi nimi vznikl partnerský vztah, a to především díky bývalé přítelkyni Karolíně, která byla spolužačkou Anety. Poté, co se Karolína rozešla se svou přítelkyní a Aneta s přítelem, si začaly být obě ženy velmi blízké. Když pak Aneta vyslovila Karolíně lásku, bála se ji přijmout, jelikož její bývalá přítelkyně ji považovala za jakousi „vsuvku“ mezi heterosexuálními vztahy a Karolína se obávala podobného osudu i s Anetou. Poté, co si dotazovaná s její tehdy ještě kamarádkou svěřily své pocity a priority, se začal formovat jejich vztah až do současné podoby.

Informantka rovněž uvádí, že se ve vztahu potýkaly s několika problémy, a to ať už s predikcemi okolí, že tento vztah nebude mít dlouhého trvání, tak i napadáním vztahu bývalým přítelem Anety a i celkovým odmítáním okolí přítelkyně dotazované. Karolína si tuto skutečnost vysvětluje právě tím, že Aneta dříve neměla jiný než heterosexuální vztah, a tak na jejich vztah bylo nahlíženo spíše jako na experiment než plnohodnotný vztah.

V tomto vztahu Aneta s Karolínou uvažovaly o registrovaném partnerství, ale obě se shodly, že pro ně není takovou prioritou. Názor dotazované na registrované partnerství je takový, že by byla ráda, kdyby byly umožněny homosexuálům sňatky, a to především kvůli možnosti adopce dětí homosexuálními páry, ale samotná podoba registrovaného partnerství není pro Karolínu nijak podstatná. I kdyby byly v České republice umožněny sňatky homosexuálně orientovaným jedincům, Karolína s přítelkyní by jej pravděpodobně v současnosti nevyužily. Co se týká dětí, obě ženy by v budoucnu rády děti adoptovaly, v současnosti uvažují více o adopci než o porodu biologického dítěte. Jak však Karolína podotýká, tato skutečnost se může s časem ještě změnit.

Karolína je velmi mladá a upřímná, veselé povahy. Při dotazování byla sebejistá a srdečná, avšak ji dle názoru autorky práce velice trápila současná situace rodinných vztahů. Toto téma jí bylo nepříjemné, na odpovědi, které by tuto situaci rozvinuly, odpovídala jen velmi stručně a snažila se toto téma co nejrychleji ukončit. Zjevná doprovodná mimika a další nonverbální projevy informantky ještě podtrhávaly mínění tazatelky, a tak byl rozhovor převeden na jiné téma.

5.4.2 Případová studie č. 2 – Janka

Dotazované Jance je 24 let a pracuje jako specialistka prodeje na pozici zprostředkovatele mobilních tarifů. Narodila se v obci do 50 000 obyvatel, momentálně s o rok mladší přítelkyní Romanou žije v obci do 500 000 obyvatel. Přítelkyně informantky pracuje ve stejné společnosti jako ona, ve vztahu jsou dohromady 2 roky. Nejdelší vztah Janky však trval pět let.

Oba její rodiče žijí spolu v harmonickém manželství, s rodiči má velmi dobrý vztah, ale kvůli vzdálenosti se navštěvují přibližně jednou za 3 měsíce. Dotazovaná má čtyři sourozence, tři sestry a jednoho bratra. Všichni sourozenci jsou starší a žijí v trvalém heterosexuálním svazku. Se sourozenci má Janka rovněž velmi vřelý vztah.

Domácí práce Janka ani její přítelkyně nerozlišují. Janka sice nepere, za to pokud se něco rozbije, opravuje to právě ona. Romana na druhou stranu pečuje o auto a spíše ona by byla schopna vyměnit ku příkladu kolo u auta než Janka. Obě ženy vaří buď společně, anebo si vaření rozdělují tak, že jednou uvaří Janka, jednou Romana.

Domácnost obou žen je financována ze společných peněz, které nerozlišují, přestože Janka je v práci lépe finančně ohodnocena než Romana. Dotazovaná však nevidí žádný důvod ke vzniku konfliktů o finanční prostředky a nikdy předtím ani více nepřemýšlela nad tím, zda některá z nich vydělává více peněz.

V sexuální aktivitě tohoto páru nelze dle slov dotazované nalézt určité rozdělení. Dále dodává, že jsou určité techniky, které upřednostňuje Janka a techniky, které upřednostňuje Romana. V tomto vztahu je tedy důležitý vzájemný respekt a dodržování určitých předem stanovených pravidel.

Přáteli je právě Janka označována za mužskou polovinu jejich páru. Dotazovaná vidí souvislost s tímto označením především v jejím vzhledu, jelikož nosí velmi krátce ostříhané vlasy, dle jejích slov vlastní i mužskou postavu a její chůze svým stylem také připomíná spíše statného muže než ladnou baletku.

První náznaky její sexuální orientace si uvědomuje již v mateřské škole. Už zde si povšimla, že její pohledy přitahují spíše ženy než muži, ale nedokázala pojmenovat a popsat, co to znamená. Podobné pocity se u ní objevovaly až do čtrnácti let, kdy u ní došlo k jakémusi prozření, kdy poprvé pojmenovala svou sexuální orientaci. To, že její sexuální orientace je odlišná od většiny jiných dívek, si uvědomovala po celou dobu svého dospívání, právě ve čtrnácti letech pak poprvé pojmenovala samu sebe jako homosexuálně orientovanou, lesbu.

První člověk, kterému se s touto skutečností svěřila, byl její bratr. Ten tuto informaci akceptoval a pomáhal s jejím následným sdělováním rodině dotazované. První reakce okolí byly vždy víceméně vstřícné. Jelikož Janka pocházela z poměrně malého města, svěřila se pouze svým nejbližším přátelům, protože se obávala, aby se tyto informace nedonesly k jejím rodičům. Jak sama uvádí, nepřátelila by se s lidmi, kteří by ji za její přirozenost nějakým způsobem odsoudili. Vztahy s vrstevníky její sexuální orientace tedy nijak neovlivnila.

Reakce rodičů na Jančinu orientaci byla zpočátku chladná, jelikož se dotazovaná odstěhovala na druhý konec republiky bez udání důvodu. O její orientaci se oba rodiče dozvěděli od různých zdrojů, ani jeden však od samotné Janky. Týden po jejím coming outu před rodiči s otcem raději nekomunikovala, nicméně dle její výpovědi rodiče její homosexualitu plně akceptovali a jejich vztahy se vůbec nezměnily, stejně tomu pak bylo i u sourozenců dotazované.

Romana nebyla první přítelkyně, kterou své rodině dotazovaná představovala, ale i ta první byla Jančinou rodinou akceptována bez obtíží. Stejně tak je tomu v případě Romany, Janka dokonce občas s trochou nadsázky uvažuje nad tím, zda její rodiče nemají Romanu raději než ji samotnou.

Janka má z minulosti zkušenost jak s navázáním vztahu ve smyslu partnerství, tak i sexuálního vztahu s osobou opačného pohlaví, tedy s mužem. Tento vztah jí však nevyhovoval, jelikož byla sexuálně přitahována ženami a svého přítele považovala spíše za kamaráda než za svého životního partnera.

S Romanou se seznámily na internetu, prostřednictvím sociálních sítí, a to přímo na stránce určené pouze homosexuálně orientovaným ženám. Obě ženy spolu dlouhou chvíli udržovaly kontakt pouhým posíláním textových zpráv. Následovalo několik telefonátů, pak osobní setkání. Dle Janky následně určitým způsobem mezi ženami přeskočila jiskra a nyní spolu mají už dvouletý vztah.

S přítelkyní uvažují o registrovaném partnerství, nicméně současná podoba tohoto svazku homosexuálně orientovaných osob jim zcela nevyhovuje. Janka o něm hovoří jako

o výplni, jako o určité možnosti, která se homosexuálům nabízí, ale je téměř nevyužitelná a jediným jeho účelem je zajistit ne-heterosexuálním jedincům uspokojující pocit. Pokud by v České republice existovala možnost manželství homosexuálně orientovaných osob, obě ženy by nad ním rozhodně uvažovaly více.

S Romanou uvažují o společné budoucnosti, ve které se budou vyskytovat i jejich společné děti. Ideálně by Janka upřednostnila, aby Romana porodila děti, které budou jejich biologicky vlastní, ale v případě komplikací s touto cestou by přistoupila i k adopci dítěte. Janka o sobě tvrdí, že není schopna vidět krev, natož pak odrodit děti, na tuto roli se necítí stavěna, a tak by ji zcela přenechala své partnerce.

Rozhovor s Jankou byl velmi stručný a věcný. Přestože Janka s tazatelkou spolupracovala a odpovídala na všechny otázky, působila spíše uzavřeně a introvertně. Z pohledu autorky práce nerada narušuje své soukromí a pokud možno své soukromí nerozebírá do detailů. Do popisu svých intimních záležitostí se pouštěla jen velmi zlehka a opatrně, zdálo se, že je jí toto téma nepříjemné, a tak byl hovor přeměřován na jiná témata. Přesto byla Janka velmi milá a ochotná odpovídat na všechny položené otázky.

5.4.3 Případová studie č. 3 – Radka

Další dotazovanou homosexuálně orientovanou ženou byla Radka. Radce je 23 let a pracuje jako operátorka v telekomunikační společnosti. Otec a matka žijí ve stálém manželském svazku. Radka má ještě čtyři sourozence, dva starší bratry, jednu mladší sestru a jednoho mladšího bratra. Všichni sourozenci dotazované v současnosti žijí v heterosexuálních vztazích. S rodinou má blízký vztah, přestože díky vzdálenosti se navštěvují přibližně jednou za 4 měsíce.

Radka se narodila a vyrůstala v obci do 20 000 obyvatel, aktuálně žije ve městě do 500 000 obyvatel se svou přítelkyní Jitkou. Té je 24 let a pracuje rovněž jako operátorka v telekomunikační společnosti. Žijí spolu v páru necelé 2 roky, přičemž Radčin nejdelší vztah trval roky 4.

Radka si neuvědomuje, že by v jejich vztahu docházelo k nějakému výraznému rozdělování domácích prací. Přestože Jitka spíše zvládá kutilské práce než Radka, ostatní domácí práce si rozdělují podle situací a navzájem si pomáhají. Tentýž systém je zaveden i ve finančních zdrojích dotazované. Přestože Jitka má větší plat, peníze mají společné a stejnou vahou s nimi také nakládají. Kvůli financím u nich nikdy nevznikl žádný problém.

Aktivitu v sexuální oblasti ve smyslu rozdělení této aktivity na dominantní a submisivní, tedy na tradičně mužskou a ženskou, v tomto slova smyslu nerozlišují. Dle Radky je důležité na začátku vztahu stanovit základní pravidla, kterými se pak řídí obě ženy v intimních chvílích, aby se vzájemně nedostávaly do nepříjemných situací.

Svou sexualitu Radka začala odhalovat už v dětství. Zprvu byla zaujata oběma pohlavími, časem však, po nevydařených vztazích s muži, si uvědomila, že s ženami její vztahy byly harmoničtější a ucelenější, byla v nich spokojenější, a tedy si uvědomila, že se více ztotožňuje s homosexuální identitou než identitou bisexuální.

První uvědomění si a přiznání vlastní sexuality sama sobě pocítila dotazovaná přibližně v patnácti letech, spolu s hlubokými city ke své kamarádce a pozdější přítelkyni. Pro Radku nebylo těžké přijmout svou sexuální orientaci, jelikož s ní vyrůstala a dospívala, a tedy ji považuje za svou přirozenou, vrozenou stránku, kterou neovlivní.

Dotazovaná se se svou sexuální orientací poprvé nesvěřila jednomu člověku, ale celé skupině přátel, u kterých se vídala se svou první přítelkyní. Všichni přátelé tuto skutečnost přijali pozitivně a v současnosti Radka neví o žádném případě, kdy by její homosexualita nebyla jejím okolím přijata. Vyskytuje se v její blízkosti jeden kamarád, který sice občas nemístně a neurvale poukazuje na její sexuální identitu, tuto skutečnosti si ale Radka vysvětluje tím, že je tento kamarád neurvalý a nemístní vždycky a na každého, a tedy si nebere poukazování na svou homosexualitu o tohoto jedinice osobně.

Rodiče Radky na její ne-heterosexuální orientaci reagovali příznivě. Její rozhodnutí akceptovali od samého začátku, tedy alespoň co se týkalo jejího otce. Matka potřebovala chvíli čas na to, aby se s touto situací vyrovnala, ale nakonec Radčinu orientaci přijala. Všichni sourozenci Radčinu homosexualitu akceptovali a v jejím (tehdy) novém vztahu ji plně podporovali.

Problémem se však stala (teď již) bývalá přítelkyně dotazované, kterou rodiče příliš nepřijali, a proto s nimi Radka v minulosti na určitou dobu velice omezila kontakt. V této skutečnosti však informantka nachází i výhody, jelikož se díky těmto událostem osamostatnila a stala se na rodičích nezávislou, k čemuž by bez této bývalé přítelkyně nedošlo. V současnosti si je však s rodinou bližší než před vlastním coming outem, a to především díky současné přítelkyni, kterou má rodina dotazované v oblibě a udržují pravidelný kontakt.

S Jitkou se Radka seznámila prostřednictvím internetové seznamky. Radka zaujala při navazování vztahu dominantní roli, jelikož Jitka zpočátku s dotazovanou nechtěla navázat partnerský vztah. Původně totiž Radce poskytovala psychickou podporu poté, co ji opus-

tila její bývalá přítelkyně kvůli mladší dívce. Nakonec však se obě ženy vyslovily a v současnosti plánovaly registrované partnerství, ze kterého však nakonec sešlo kvůli nemoci, kterou Radka prodělala.

O registrovaném partnerství tedy s Jitkou uvažují stále, avšak s jeho současnou podobou příliš nesouhlasí. Dle Radky se jedná o jakýsi způsob umlčení homosexuálů tím, že je jim nabídnut alespoň nějaký druh oficiálního svazku, čímž se v podstatě vytvoří kompromis v tom, že stále existují rozdíly mezi manželstvím a registrovaným partnerstvím, tedy je podpořena majoritní společnost, ale zároveň je utvořen zákonný svazek pro homosexuály, což by mělo uspokojovat minoritní zastoupení homosexuální orientace.

V případě, že by v České republice došlo ke změně legislativy a manželství by byla homosexuálním párům povolena, s přítelkyní by o jejím uzavření rozhodně uvažovaly více než v případě registrovaného partnerství. Pokud však zákony zůstanou neměnné, využijí společně možnosti registrovaného partnerství, avšak jen jako poslední, záložní varianty.

Radka by v budoucnu určitě ráda měla děti, pokud možno by ráda porodila své biologické potomstvo, ale v případě, že by nastal nějaký problém, ani jí ani Jitce by nevadilo některé z dětí adoptovat, protože zastávají ten názor, že každé dítě v dětském domově by mělo dostat šanci na šťastnou rodinu, ať už by mělo být vychováváno homosexuálním nebo heterosexuálním párem.

Dotazovaná Radka byla velmi vstřícná, otevřená a přátelská. Na každé téma se dokázala obsáhle rozpovídat, přestože dle názoru tazatelky ovládá určitou taktiku, jak na položenou otázku odpovědět tak, že se vlastně není možno dobrat odpovědi právě k této otázce, čehož si autorka práce povšimla až při zpracovávání rozhovorů. Za citlivé téma lze považovat otázky na její předchozí vztahy, především pak s muži, jelikož však cílem práce je popis homosexuálního vztahu, tyto otázky byly zodpovězeny stručně a rychle.

5.4.4 Případová studie č. 4 – Nela

Poslední dotazovanou ženou v této práci byla Nela. Nele je 21 let a vyrůstala v obci do 10 000 obyvatel. V současnosti studuje bakalářský program na Policejní akademii České republiky a žije se svou o rok starší přítelkyní Lenkou, rovněž studentkou vysoké školy, v pronajatém bytě v obci do 100 000 obyvatel. Jejich vztah trvá už 3 roky, přičemž nejdelší vztah Nely trval přibližně 5 let.

Rodiče informantky žijí v problémovém manželství, otec většinu času tráví v zaměstnání a doma se vyskytuje pouze pod vlivem alkoholu. Matka neurotické povahy, výbušná,

s nesnášenlivostí fyzického kontaktu. Z těchto důvodů vztah mezi rodiči a dotazovanou nikdy nebyl nijak blízký, spíše neutrální. Dotazovaná má jednoho staršího a jednoho mladšího bratra, se kterými udržuje rovněž neutrální vztah. Kontakt s rodinou Nela udržuje nepravidelný, dle její výpovědi přibližně jednou za měsíc prostřednictvím textových zpráv.

O domácnost Nela s Lenkou pečují společně. Přestože dotazovaná myje častěji nádobí, jelikož její přítelkyně tuto činnost vykonává se značnou nevolí, vaření je většinou právě na Lence. Uklízejí společně, kutilské práce spíše obstarává spíše Nela, ale sestavit skříň či přišroubovat poličku by zvládla i Lenka. Na financování domácnosti se podílejí společně přibližně rovným dílem. Nerozlišují jednotlivé finanční prostředky a konflikt kvůli financím u nich nikdy nevznikl.

Sexuální aktivitu nerozdělují v tradičním pojetí na mužskou a ženskou roli, každopádně k určitému rozdělení rolí v sexuální oblasti na dominantní a submisivní svým způsobem dochází. Tato skutečnost je dle Nely způsobena tím, že předtím žila pouze v heterosexuálních vztazích a její přítelkyně se jí tedy v oblasti sexuální této zvyklosti podřídila. Přáteli není ani jedna z žen dle vzhledu ani povahy rozdělována na vizuální, mužskou či ženskou polovinu tohoto páru.

Svou sexualitu si Nela začala uvědomovat až kolem osmnáctého roku, v čase, kdy se poprvé zamilovala do dívky. V této době byla ještě ve vztahu s bývalým přítelem, avšak náznaky této orientace se objevovaly už o několik období dříve. Dotazovaná měla vždycky více přátel mezi muži než mezi dívkami, jelikož si s dívkami nerozuměla a neměla se s nimi o čem bavit. Se zpětným ohledem si všímá, že několikrát, vešla-li do baru, ve kterém byla se svými přáteli, pohledná žena, nebránila se okomentovat její vzhled společně s jejími heterosexuálními kamarády.

Pro Nelu nebylo těžké přijmout svoji homosexualitu jako takovou, ale bála se, že ji nepřijme právě její (tehdy ještě kamarádka) Lenka, do které byla dlouhou dobu zamilovaná. Přestože Lenka před Nelou neměla žádný dlouhodobý vztah, vždy se spolu bavily pouze o mužích, a tak dotazovaná předpokládala, že by Lenka její orientaci nepochopila a její city neopětovala.

První, komu se se svou orientací svěřila, byla nakonec právě její současná přítelkyně Lenka. Toto sdělení však bylo vzájemné, tudíž reakce Lenky byla více než pozitivní. První reakce okolí dotazovaných byly v podstatě nijaké, jelikož o jejich vztahu nevěděli rodiče obou žen, tudíž byl jejich vztah dlouhou dobu utajován. Po coming outu před přáteli však byly jejich reakce převážně kladné. Ani informantka ani její přítelkyně se nikdy nesetkaly

s někým, kdo by jejich homosexualitu nějakým způsobem odsoudil. Naopak pro Nelu je tato skutečnost určitou branou do světa nových přátel.

Rodina dotazované na její orientaci nijak nereagovala, což dává za vinu především chladným rodinným vztahům. Reakce sourozenců byla prakticky totožná, přestože nyní má jak starší, tak mladší bratr Nelinu přítelkyni v oblibě. S přiznáním sexuální orientace jejich dcery se vztahy v rodině nijak nezměnily, jsou stále stejného charakteru. Lenku však přijali bez výhrad.

Nelu rodina její přítelkyně přijala jako vlastní dceru. Dle jejích slov má s rodinou Lenky lepší vztahy než se svou vlastní, obzvláště pak s jedním z bratrů a otcem přítelkyně dotazované. Ten byl zprvu zklamaný z faktu, že si jeho dcera přivedla do vesnického domu přítelkyni, avšak s postupem času na tuto situaci přestal pohlížet jako na problém a v současnosti o Nele mluví jako o vlastní dceři.

Jak již bylo výše zmíněno, Nela má z minulosti zkušenosti s heterosexuálními vztahy. Tyto vztahy jí však nevyhovovaly, jelikož ke svým bývalým přátelům nepocítovala žádný jiný druh lásky než lásku přátelskou. Možná i z toho důvodu jí vyhovuje více vztah se ženou i v oblasti sexuální aktivity, jelikož jí sex se ženou připadá jemnější, ohleduplnější a intenzivnější. O muži by už vícekrát neuvažovala.

Nela se s Lenkou seznámila již na základní škole. Nebyly to sice spolužačky, ale navštěvovaly stejnou školu a stejný ročník, každá však jinou třídu. Už na základní škole byly velice dobré kamarádky, avšak po nástupu na střední školu spolu přerušily veškerý kontakt. Ve druhém ročníku střední školy si začaly občas dopisovat, až se tento kontakt stal pravidelným.

V době, kdy se Nela do Lenky zamilovala, byla ještě stále ve vztahu se svým (teď již) bývalým přítelem. Ve chvíli, kdy si tuto skutečnost uvědomila, se svým přítelem vztah ukončila. Partnerský vztah mezi ženami však vznikl až rok potom, jelikož se obě bály vzájemně se svěřit se svými pocity, protože si myslely, že tím svou kamarádku ztratí. Tuto situaci nakonec vyřešila Lenka, která se Nele svěřila. Od té doby už uběhly téměř tři roky, kdy tvoří spokojený pár.

Současná podoba registrovaného partnerství Nele vyhovuje, co se týče společných práv manželů, avšak v dalších ohledech jí připadá registrované partnerství jako naprosto nedostatečné, až pro výsměch homosexuálním párům, jako jakási záplata, instantní náhražka manželství.

V případě, že by Česká republika umožnila manželství homosexuálním párům, určitě by jej Nela uvítala více než registrované partnerství. O něm však uvažují také, jelikož spolu

obě ženy chtějí žít v sezdaném svazku a vychovávat spolu děti. Upřednostnila by, kdyby děti mohla porodit sama, ovšem neviděla by problém ani v adopci či pěstounské péči. Obávala by se reakce okolí na děti dvou homosexuálně orientovaných žen, obzvláště proto, že mají v plánu žít na vesnici v domku Lenky, ale upřímně doufá, že je jen otázkou času, kdy přestane být na homosexuály pohlíženo jako na neúplné, podřadné občany a toto téma přestane být veřejností tak tabuizováno. Výhodu vidí i v tom, že z jejího pohledu je na homosexuální ženy nahlíženo s menším despektem než na homosexuální muže, kteří mají nejen častěji složitější coming out, ale i získávání a osvojování dětí.

Nela byla velice příjemná, avšak spíše uzavřená. Po úvodních otázkách se však rozovídala a další dotazování již probíhalo bez problémů. Přestože otázky týkající se její rodiny pro ni byly určitým způsobem choulostivé, soudě dle neverbálních projevů dotazované, vždy odpovídala detailně a obsáhle, alespoň v rámci možností. V dalších otázkách však odhalila svou veselou a srdečnou povahu.

5.4.5 Případová studie č. 5 – Matyáš

Matyáš je dvaadvacetiletý architekt a student architektury původně z obce do 10 000 obyvatel. Aktuálně se odstěhoval za práci do USA, do obce nad 1 000 000 obyvatel, kde žije střídavě ve vlastním pronajatém bytě a u svého přítele Brada. Tomu je 21 let a dokončuje studium na tamější univerzitě. Jejich vztah trvá přes rok, nejdelší vztah dotazovaného potom necelé 3 roky.

Matyášova matka zemřela na nádorové onemocnění, když mu byl jeden rok. Otec dotazovaného, povoláním lékař, trávil většinu svého volného času v práci, a tak byl informant vychováván především chůvami a svým o 3 roky starším bratrem. V současnosti je jeho vztah s otcem velice blízký, přestože otec nyní žije v Anglii, udržují pravidelný telefonický kontakt, alespoň třikrát za týden, avšak kvůli vzdálenosti se často nenavštěvují. S bratrem, který se nedávno oženil a čeká rodinu, si tolik nerozumí, ale jejich vztahy nejsou nijak vypjaté.

Dle dotazovaného v jejich společné domácnosti nedochází k téměř vůbec žádnému rozdělení domácích prací, jelikož ani jeden z mužů nerad provádí jakékoliv domácí práce, a tak je za ně nejčastěji provádí Bradova matka. Kutilské práce spíše spadají Bradovi, Matyáš spíše uklízí, když nemá jinou možnost. Vařit však neumí ani jeden, stravují se buď u matky přítele dotazovaného, nebo dovážkovou stravou.

Vzhledem k tomu, že přítel dotazovaného je student, větší obnos peněz z práce přináší Matyáš. Peníze nerozlišují, mají zkrátka jedny společné, o kterých společně rozhodují. Kvůli financím u nich ke konfliktům nedochází, avšak jednou došlo k drobné neshodě kvůli vánočním dárkům, která však byla rychle vyřešena.

V sexu je dominantnější právě Matyáš, což ovšem není vždycky pravidlem. Dle jeho slov záleží hodně na aktuální náladě, kdo zrovna ten den zaujme dominantní a kdo submisivní roli, většinou je však Matyáš ten, kdo je v sexuální oblasti aktivnější. Přáteli není nikdo z nich rozlišován v závislosti na jejich chování či vzhledu za zženštilější ani mužštější polovinu jejich páru.

Svou sexuální orientaci si uvědomuje už od útlého věku. S trochou nadsázky prohlašuje, že už co se narodil, měl oči vždycky jen pro muže. Po většinu času na základní škole se v sobě svou sexualitu snažil potlačovat a nevnímat ji. Akceptovat tuto skutečnost pro něj bylo náročné, jelikož se velice obával reakce svého otce a okolí. Dá se říci, že proto z počátku odmítal svou sexualitu přijmout a začal se aktivně věnovat boxu. Že je homosexuál si přiznal až v prvním ročníku na střední škole, díky první sexuální zkušenosti se ženou, kterou už by nikdy nezopakoval.

Prvotní reakce Matyášova okolí byly pozitivní, jelikož se se svou sexuální orientací svěřil jen nejbližším přátelům, kteří, jak uvádí, o jeho orientaci věděli dříve než on. Poté, co se o jeho sexualitě však dozvěděli přátelé z boxu, jejich reakce byla velice agresivní a nepřátelská. Když šel jednou z tréninku, jeho přátelé jej sledovali do parku, kde jej fyzicky napadli. Po tomto incidentu strávil dotazovaný tři měsíce upoután na nemocniční lůžko, přičemž zdravotní následky ho doprovázejí až do současnosti. Pachatelé nebyli nikdy dopadeni a dotazovaný s nimi přerušil veškerý kontakt.

Naopak reakce otce byla velice vstřícná. Matyáš tuto chvíli popisuje tak, že jeho otec si tehdy připravoval vajíčka k snídani a poté, co se mu dotazovaný svěřil, mu jen klidně odpověděl, že o tom už dávno ví a nabídl mu snídani. Bratr pak reagoval negativně, což si však informant vysvětluje tím, že jeho bývalý přítel byl současně nejlepším kamarádem jeho bratra. Se svým jediným sourozencem pak téměř čtyři roky nekomunikoval, a to i přesto, že bydleli ve společném domě.

Nyní si je Matyáš s otcem bližší než kdy předtím a s bratrem se jeho vztah také zlepšil, dá se říci, že je lepší než před Matyášovým coming outem, přesto však dle názoru dotazovaného si nikdy nebyli a ani nikdy nebudou nijak blízcí. Brada však přijali do rodiny přívětivě,

jelikož jej Matyášův otec považuje za nejlepšího partnera, kterého kdy dotazovaný měl. Prarodičům svou sexualitu nikdy nepřiznal, jelikož se obává, že by jej nikdy nebyli schopni přijmout takového, jaký je.

Se svým partnerem se seznámil v práci, kde byl Brad na stáži. Zprvu z nich byli přátelé, poněvadž Brad zrovna procházel rozchodem se svou přítelkyní, se kterou předtím byl 6 let. Přestože do něj byl Matyáš zamilovaný, neodvažoval se mu vyslovit, jelikož se domníval, že se ke své bývalé přítelkyni zase vrátí. Nicméně po několika měsících se Brad vyslovil a tím započal jejich vztah.

O současné podobě registrovaného partnerství si myslí, že není pro homosexuální společnost téměř přijatelná. V podobě, ve které se nyní tento zákon nachází, by o něm nejspíše neuvažoval, jelikož jej považuje za výsměch ne-heterosexuálním občanům České republiky. O sňatku sice v současnosti rovněž nepřemýšlí, ale do budoucna by jej jistě ocenil více než registrované partnerství.

Děti dotazovaný nechce. Obává se, že jelikož sám vyrůstal bez matky a v podstatě i bez otce, nemá představu o tom, jak správně vychovávat děti a myslí si, že by nebyl dobrým otcem. Navíc má strach, aby jeho děti, jakožto děti homosexuálního páru, nebyly diskriminovány a netrpěly stejným osudem, jako on sám.

Matyáš byl po celou dobu velice uvolněný až extravertní, přestože většinu času hovořil mimo položené otázky. Dle názoru tazatelky mu bylo nepříjemné jediné téma, a to okolnosti jeho napadení. Na druhou stranu, na další témata odpovídal obsáhle a do detailů. Byl vlídný, trochu netrpělivý a otevřený. Na ostatní působí přátelsky, sympaticky a sebevědomě, ne však arogantně.

5.4.6 Případová studie č. 6 – Adam

Adamovi je 22 let, pracuje jako zdravotnický asistent na dětském lůžkovém oddělení a dále se vzdělává formou kombinovaného studia v oboru praktická sestra na Technické univerzitě v Liberci. Vyrůstal v obci do 3 000 obyvatel, nyní bydlí s partnerem Jáchymem v obci nad 100 000 obyvatel ve společném, pronajatém bytě. Jáchymovi je 30 let a pracuje jako technik ve společnosti ŠKODA auto. Pár tvoří něco přes půl roku, nejdelší Adamův vztah pak trval necelé dva roky.

S rodiči má velice dobrý vztah, jak s otcem, tak s matkou. Ti žijí v harmonickém manželství, ve kterém kromě Adama vychovávají ještě jeho mladšího bratra, se kterým má rovněž velmi blízký vztah. S rodinou udržuje pravidelný telefonický kontakt a často se vzájemně navštěvují.

Domácí práce většinou zastává Adam, a to z toho důvodu, že jeho partner tráví více času v práci a dotazovaný pro něj chce mít vše připravené, až se vrátí domů ze zaměstnání. Navíc má rád pořádek a jelikož spolu bydlí v jeho bytě, nemá rád, když mu jeho přítel uklízí věci na místa, kam nepatří. Pokud však Adam od Jáchyma vyžaduje splnění nějaké práce, nikdy se zatím nestalo, že by v tomto ohledu nastal jakýkoliv problém. Kutilské práce zvládají oba s přehledem.

Vzhledem k relativní čerstvosti vztahu si zatím oba ponechávají vlastní peníze, ale nerozdělují je na žádné společné části. Jak Adam uvádí, jednou nakoupí on, jednou Jáchym, navzájem se zvou na večere, aby se jejich výdaje rovnoměrně rozložily na každého z nich, ale společné finance zatím nemají. Přestože Jáchym je v zaměstnání ohodnocen finančně lépe, konflikty mezi nimi z těchto důvodů nevznikají.

Adam si je vědom určitého tradičního rozdělení v rámci sexuální aktivity. Ze zkušenosti z přechozích vztahů dotazovaný předpokládá, že toto rozdělení na dominantního a submisivního jedince probíhá v každém homosexuálním vztahu. V tomto případě považuje sebe spíše za toho submisivního, jelikož je mladší a dle jeho výpovědi i menší než jeho současný partner. Svými přáteli se cítí být vnímán za zženštilějšího v porovnání s Jáchymem, nikdy mu však tuto domněnku nepotvrdili přímým sdělením.

První náznaky své sexuální orientace si Adam uvědomuje zhruba kolem jedenáctého roku svého života. Tyto počátky odhalování své sexuality objevuje především v představách o navazování partnerských a sexuálních vztahů s muži, zatímco o ženách ho tyto představy vůbec nelákaly. Dlouhou dobu si myslel, že se jedná pouze o složité období a nacházení sebe samého a po nástupu na střední školu se jeho sexualita usadí v heterosexuálním svazku. Kolem šestnáctého roku si však svou homosexualitu začal sám připouštět a po čase ji začal odhalovat i svému okolí.

Přestože pro něj samotného nebylo těžké v tomto období svou homosexualitu akceptovat, popisuje svůj coming out jako období velkého strachu a zmatku. Obával se reakce okolí a rodičů a měl velký strach z neznáma, jelikož netušil, jak se k jeho sexualitě bude stavět jeho rodina a přátelé.

První, komu se se svou sexuální orientací svěřil, byla jeho spolužačka, se kterou si byli v minulosti velice blízcí. To bylo v období, kdy zažíval svou první virtuální lásku a chtěl se

o tuto skutečnost podělit se svou kamarádkou. Následně se svěřoval dalším přátelům. V současnosti se se svou homosexualitou netají, důležitější, než názory cizích lidí je pro něj jeho vlastní štěstí.

Není si vědom toho, že by jeho sexuální orientace nějak narušila nebo ovlivnila vztahy s jeho přáteli. Všimá si určitého odlišného chování u kolegů v zaměstnání, kdy se k němu dle jeho vlastních slov chovají, jako ke slabšímu oproti ostatním kolegům mužského pohlaví. Tyto spory však díky své upřímnosti vždy vyřeší v jejich začátku. Ostatní přátelé jej vždy akceptovali bez výhrad, ba právě naopak si spíše všimá, že přiznáním se jeho vztah s přáteli vždycky ještě zlepšil, jelikož se před nimi pak cítí uvolněnější.

Rodiče na skutečnost, že je Adam gay, zprvu reagovali šokovaně. Matka údajně plakala, otec se spíše snažil dotazovaného ujistit, že všechno bude v pořádku. Dle vlastních slov informanta bylo zapotřebí matce umožnit celou tuto situaci bez nátlaku vstřebat a v současnosti jsou jejich vztahy stejné, možná ještě bližší než předtím, což je však podle Adama spíše věkem. Bratr reagoval pozitivně už od začátku, dotazovanému sdělil, že jej má rád a bude mít rád bez ohledu na jeho sexuální orientaci.

Jáchyma ještě Adam rodičům nepředstavil, přestože to plánuje v blízké budoucnosti. Bývalého přítele Jana však do rodiny přijali více než pozitivně. Jak dotazovaný sám uvádí, matka je velice srdečná a přátelská žena a k jeho bývalému partnerovi měla velmi blízký vztah, stejně tak i jeho otec.

V rámci experimentu zkusil jednou navázat partnerský vztah se ženou, nicméně mu tento vztah po žádné stránce nevyhovoval, a tak jej rychle zase ukončil. Sexuální vztah se ženou nikdy nenavázal, nikdy po tom ani netoužil, nevyhledával jej, jelikož mu to přišlo pro jeho osobu nepřirozené.

Se současným partnerem se seznámili prostřednictvím sociálních sítí. Znali se již dlouhou dobu, přičemž udržovali společný kontakt pouze prostřednictvím textových zpráv. Často si společně sjednávali schůzky, vždycky z nich ale sešlo. Poté, co se jejich společný kontakt stal intenzivnějším, se Adam rozhodl rázně zakročit tak, že Jáchymovi dal na vybranou: buď bude ochotný přistoupit na schůzku, nebo spolu úplně přeruší kontakt. Ještě ten den večer se Jáchym objevil u dveří Adamova bytu, kde spolu v současné době žijí.

Adamův názor na registrované partnerství je takový, že nerozumí tomu, proč není v rámci České republiky takový zákon, který by homosexuálům umožňoval alespoň vychovávat společně děti. Ze zkušeností z dětského oddělení, kde je zaměstnaný, nechápe důvod, proč by neměly být homosexuálům svěřovány děti do péče, když vidí, kolik dětí je nešťast-

ných v tradičních, heterosexuálních rodinách. Je toho názoru, že v dětských domovech vyrůstá spousta dětí, o které není zájem a spousty párů z LGBT komunity by byli schopni jim dát milující domov.

O registrovaném partnerství sice s partnerem hovořili, nicméně Adam by do něj v podobě, ve které se nachází v současnosti, vstoupit nechtěl, jelikož se v něm nacházejí určitá omezení. Jak uvádí, ani on ani nikdo jiný si nepřeje být něčím omezovaný. Kromě toho si připadá méněcenný a nerespektovaný ani tímto zákonem ani lidmi, kteří jej vytvořili. Pokud by byly v České republice umožněny sňatky homosexuálním párům, určitě by o něm uvažoval více.

Adam by se svým partnerem určitě rád vychovával děti. Doufá, že lidé se stanou tolerantnějšími a nebudou děti homosexuálních párů odsuzovat. Sám by se rád pokusil prezentovat tak, aby nebylo důvodu k zesměšňování jeho dětí a zároveň, aby k němu měly jeho děti důvěru a mohly se mu vždycky se vším svěřit. Přestože si uvědomuje, že ze strany ostatních dětí může dojít ke konfrontaci, myslí si, že děti si vždycky najdou určitou věc, do které se na jiných dětech mohou strefovat a byl by raději, kdyby se jeho dětem spolužáci posmívali, že jsou jejich rodiče gayové a mělo milující rodinu, než aby se jim posmívali, že jsou z dětského domova, a ještě k tomu neměli nikoho. Pravděpodobně by své děti také zkusil umístit do některého z typů alternativních škol, kde se domnívá, že jsou děti lépe vychovávány k vzájemné toleranci a respektu.

Adam je velice otevřený, upřímný a přátelský, některými chvílemi až téměř bez zábran. O většině témat se dokázal rozhovořit tak, že vedl bezmála pětiminutové monology bez zásahu tazatelky. V jeho mluvě je jasně patrný specifický způsob řečového projevu. Z pozorování se pak dá vyčíst bohaté doplnění výkladu gesty. Adam je velmi veselé povahy, po celý průběh interview se usmíval, až dokud ho mírně nerozčílil soubor posledních otázek.

5.4.7 Případová studie č. 7 – Ben

Dalším mužským informantem byl Ben. Benovi je 21 let, narodil se a vyrůstal v obci nad 1 000 000 obyvatel, v osmi letech se přestěhoval do jiné obce nad 1 000 000 obyvatel, kde žije v rodinném domě s matkou a otčímem dodnes. Dotazovaný studuje na univerzitě fotografování a design, k čemuž si přivydělává jako barista a příležitostně jako fotograf. V domě s rodiči žije i se svým přítelem Matesem, který je o rok starší a pracuje ve společnosti, která se specializuje na architekturu a design budov. Párem jsou necelý jeden rok,

přičemž Benův nejdelší vztah trval 6 let. Důležité je zmínit, že dotazovaný Ben je Američan, jeho přítel Mates pochází z České republiky.

Benovi rodiče jsou rozvedeni. S matkou a jejím partnerem má velice blízký vztah, nazývá ho svým otcem. Otčím dotazovaného pracuje jako policista, a tak k němu chová velkou úctu a respekt. Má ještě mladší sestru, jejich vztahy jsou rovněž velmi blízké. S biologickým otcem vůbec nekomunikuje, jelikož se nachází ve výkonu trestu.

V dětství byl svým biologickým otcem pravidelně sexuálně zneužíván. Z toho důvodu se následně s matkou odstěhoval a otec byl odsouzen k pobytu ve vězeňském zařízení. Tuto skutečnost malý Ben vytěsnil a projevila se až v nedávné době, díky čemuž musí dotazovaný pravidelně využívat psychoterapeutické služby. Často ho budí noční můry a téměř nesnese vlastní fotografie, jelikož je svému otci vzhledově nápadně podobný.

Ve vztahu s Matesem v jejich společné domácnosti především domácí práce provádí jeho přítel, případně maminka, jelikož je dotazovaný většinu času buď ve škole, nebo v práci, aby si mohl zaplatit školné, ale když je doma, tyto práce nerozdělují a provozují je společně. Práci typu opravy a sestavování nábytku se pak spíše ujímá Ben, protože je zručnější než jeho současný partner. V oblasti finančních zdrojů o společné domácnosti z větší části přispívá Mates, poněvadž má stálé a dle jeho názoru i dobře placené zaměstnání.

V sexuální oblasti je jeho role spíše submisivní, přestože tato jeho pozice není vždy pravidlem. Spíše se však častěji podřizuje svému příteli než obráceně. Sex pro něj nebyl vždy příjemnou záležitostí, vzhledem k událostem z dětství. Dle jeho názoru trvalo dlouho, než byl schopný provozovat jakoukoliv sexuální aktivitu. Vždy je pro něj důležité vybudovat si ve vztahu vzájemnou důvěru, teprve pak může jeho vztah pokračovat i v intimních, sexuálních záležitostech.

Svou orientaci si určitým způsobem uvědomuje už od školky. Tato skutečnost pro něj nebyla nijak děsivá či neznámá, jelikož jeho bratranec je rovněž homosexuální orientace, a jejich vztah byl vždycky velice přátelský. Proto pro něj ani nebylo těžké svou homosexualitu přijmout, jelikož ji zkrátka považoval za něco přirozeného, co se v populaci běžně vyskytuje.

První, komu se se svou orientací svěřil, byl právě jeho bratranec. Ten, jakožto gay, ho v jeho pocitech podpořil a pochopitelně jej akceptoval. Neuvědomuje si, že by jeho okolí na jeho sexualitu reagovalo nějak pobouřeně. Setkával se sice tu a tam s nějakými vtipy, to však považuje za přátelské postrkování a kdyby nebyl gay, žertovali by kvůli něčemu jinému.

Jinak tomu bylo v pracovním kolektivu. Mezi ním a jednou z kolegyní došlo ke konfliktu, jelikož byla zaujatá vůči homosexuálně orientovaným jedincům. Snažila se dotazovaného izolovat od zbytku kolektivu a získat jeho pracovní pozici. Jeho kolegové však zůstali vůči Benovi loajální a spor se vyřešil tím, že jeho kolegyně zaměstnání opustila.

Přestože reakce matky na fakt, že je její syn gay, byla příznivá, informant uvádí, že následující noc proplakala, jelikož se obávala, že nikdy nebude mít od svého syna žádná vnoučata. Otec²³ byl touto skutečností zklamaný, spíš však proto, že se obával, aby se Benovi nestaly „nehody“, které při svém zaměstnání často u homosexuálně orientovaných osob znamenal. Sestra dotazovaného byla ještě batole, kdy přišel se svým coming outem, tudíž s touto realitou vyrůstala a akceptuje ji zcela přirozeně. V době tohoto sdělení rodině bylo Benovi 15 let.

Partnera Matese rodina dotazovaného přijala hned a s otevřenou náručí. Benova matka je velmi milá a přívětivá, takže Matese přijala v podstatě jako vlastního syna. Otec je spíše odtažitý, ale v současnosti si s partnerem informanta rozumí. Ben tvrdí, že je Mates dokonce jeho prvním partnerem, který se jeho otci zamlouvá.

Ben má zkušenosti i s heterosexuálními vztahy, a to jak partnerské, tak i sexuální. Jeho názor je takový, že s ženami udržoval spíše přátelský vztah. Jak sex, tak partnerský vztah s mužem mu připadá důvěrnější a intenzivnější. S muži se navzájem lépe chápou, víc si rozumí a mají víc společných zájmů.

Se současným partnerem se seznámil v zaměstnání. První moment, kdy se setkali, popisuje jako okamžik, kdy si kupoval kávu a on vešel do místnosti. V tu chvíli se nedokázal soustředit na nic jiného, než že upřímně doufal, že by Mates mohl být gay. Nejprve ho tedy v rámci pracovní schůzky pozval na kávu, kde se pak scházeli častěji, až se vzájemně vyslovili.

Jelikož je partner dotazovaného původem Čech, Ben zná současnou podobu registrovaného partnerství v České republice. Na jednu stranu mu připadá důležité, že tu existuje určitý způsob, jak mohou homosexuálové v této zemi uzavřít oficiální svazek, na druhou stranu však vidí určité problémy v tomto zákoně. Především by ho nejvíce trápila otázka,

²³ Dále je ve studii jako otec z respektu k Benovi uváděn jeho otcím, současný partner matky dotazovaného, jelikož biologického otce informant nepovažuje ani za lidskou bytost, natož pak za vlastního otce.

kdy by při případné smrti manžela přišel i o jeho biologické děti. Vzhledem k tomu, že s Matesem žijí v Americe, uvažují o sňatku a o registrovaném partnerství v České republice by nejspíše neuvažoval.

Dotazovaný o dětech s partnerem zatím neuvažuje, je si však jist, že by v budoucnu děti vychovávat chtěl. Nezáleží mu na tom, zda by děti adoptoval nebo nějakým způsobem získal vlastní biologické potomstvo, ale rozhodně by chtěl být jednou v roli otce. Reakce okolí se neobává, jelikož si myslí, že společnost v Americe už je vůči gayům velmi tolerantní a sám zná několik dětí homosexuálně orientovaných jedinců.

Ben je spíše uzavřený, introvertní a velmi stydlivý. V souvislosti s jeho traumatickým zážitkem byly některé informace o tomto tématu doplněny jeho partnerem, Matesem. Žádný specifický řečový projev či gestikulace se u Bena nevyskytovala, což však může být způsobeno faktem, že se rozhovor nekonal v rodném jazyce tazatelky. Jelikož tedy bylo interview s informantem vedeno v anglickém jazyce, některé z informací mohly zaniknout nebo být lehce pozměněny vlivem vlastního překladu.

5.4.8 Případová studie č. 8 – Michal

Posledním informantem této práce byl pětadvacetiletý Michal. Ten studuje na ČVUT inženýrský studijní program – architekturu. Vyrůstal v obci pod 1 000 obyvatel spolu s rodiči, kteří žijí ve spořádaném manželství už 27 let. Michal pochází z velké rodiny, má ještě jednu starší sestru, která žije v trvalém manželství a má už vlastní děti, a tři mladší sourozence. Se všemi členy rodiny má velmi blízký vztah, se všemi udržuje kontakt a pravidelně je navštěvuje.

Momentálně žije s přítelem v obci nad 1 000 000 obyvatel a přivydělává si jako recepční v bytovém domě. Jeho dvaatřicetiletý přítel, Pavel, pracuje jako učitel na 1. stupni základní školy a jsou spolu více než tři roky, což je Michalův nejdelší partnerský vztah.

Michal s Pavlem si domácí práce nijak nerozdělují. Jak sám uvádí, jednou uvaří on a přítel umyje nádobí, podruhé je to obráceně. S úklidem a dalšími pracemi je to obdobné, stejně tak potom s kutilskými činnostmi. Lépe finančně ohodnocen je Pavel, který hradí výdaje za bydlení, ale zbytek vkládají do společných úspor, ze kterých následně čerpají oba. Žádné odlišování obou mužů na základě chování nebo vzhledu, ve smyslu odlišování na muže a ženy, v tomto vztahu neprobíhá.

K tradičnímu rozdělení sexuální aktivity u nich nedochází. Přestože k začátku jejich vztahu se zprvu dohadovali, kdo z nich bude zaujímat jakousi dominantní roli v sexuálních záležitostech, nyní se snaží v rámci možností takřkajíc prostřídat.

Svou sexualitu si poprvé uvědomil ve třinácti letech na lyžařském výcviku, kde jej vzrušoval pohled na své nahé spolužáky ve sprchách. Jak informant sám uvádí, do konce základní školy svou homosexualitu plně akceptoval. Přijmout sám sebe pro něj nijak náročné nebylo, jelikož si myslí, že jej náznaky provázely celý život a ve třinácti letech si zkrátka tuto skutečnost uvědomil.

První, komu se se svou homosexualitou svěřil, byla jeho matka, ke které má ze svého okolí největší důvěru. Na toto sdělení reagovala pozitivně, stejně tak následně jeho otec a sourozenci. Všichni jej v jeho sexuální orientaci podpořili a akceptovali jej bez sebemenšího problému.

Trochu jiné reakce pak mělo Michalovo okolí. Jak sám uvádí, původně pochází z malé vesničky, což pravděpodobně ovlivnilo smýšlení některých jejích sousedů. Spor se sousedy jednou vyústil až v otrávení kocoura dotazovaného. Zároveň většina mužských přátel se s Michalem po jeho coming outu přestala stýkat. Na druhou stranu se zlepšily jeho vztahy se ženami, mezi kterými našel množství nových kamarádek. V současnosti se dotazovaný setkává s více tolerantní společností, což si vysvětluje tím, že se začal pohybovat v okolí více vzdělaných lidí a odstěhoval se z malého vesnice do velkého města.

Rodina dotazovaného přijala Pavla do rodiny velmi přívětivě. Otec, matka i sourozenci Michala jej považují za součást jejich rodiny a otec je rád, že se trochu snížila ženská přesila v rodině. Rodinu informantova partnera tvoří pouze jeho matka, která je rovněž velice přívětivá a s Michalem mají velmi blízký vztah.

Dotazovaný nikdy nenavázal ani sexuální ani partnerský vztah se ženou. Nikdy o ženách nepřemýšlel jako o potenciálních sexuálních partnerkách, vždycky k nim zaujímal spíše přátelské postavení a v tomto duchu s nimi i budoval kamarádské vztahy.

Svého současného partnera poznal přes svou kamarádku. Ta si s Michalem domluvila schůzku, kam dorazila s jejím kamarádem Pavlem, usadila je ke stejnému stolu a odešla. Přes počáteční rozpaky se pustili do hovoru a po týdnu textování a schůzek se z Michala a Pavla stal pár.

Registrované partnerství se svým partnerem uzavřít chce, jelikož chce být se svým partnerem nějak oficiálně spojený. S jeho současnou podobou však příliš nesouhlasí, tedy alespoň v případě, kdy chce mít pár uzavírající partnerství děti. Tento stav registrovaného

partnerství v České republice mu připadá zaostalý a směšný. Kdyby zákony České republiky umožnili sňatky homosexuálním párům, určitě by o jeho uzavření s partnerem neváhal.

O dětech dotazovaný v současnosti nepřemýšlí, přestože jeho partner by si děti rád pořídil co nejdříve. Michal by chtěl nejprve dostudovat a vybudovat si kariéru, než začne přemýšlet o dětech. Umí si však budoucnost s dětmi představit. O to, aby jeho případné děti nebyly diskriminovány, jakožto děti homosexuálního páru, by se pravděpodobně obával. Michal ale dodává, že obavy by o své děti měl i v případě, kdyby je měl se ženou. Je zastán- cem toho názoru, že v současné době jsou děti schopné se zaměřit na jakýkoliv nápadný znak „slabších“ jedinců, a tedy nejen děti homosexuálních párů, ale i párů heterosexuálních budou šikanovány přibližně se stejnou pravděpodobností. Doplňuje také, že pokud by si LGBT společnost nepořizovala děti ze strachu z přítomnosti, neexistuje pro takové děti ani žádná budoucnost.

Michalovo vyjadřování bylo velmi kultivované a stručné. Odpovídal přesně na stano- vené otázky, nezacházel příliš do detailů, působil stydlivě, ale otevřeně. Hovoří velmi spi- sovým jazykem, na dotaz tazatelky, zda je nervózní, však odpověděl, že je to určitý zvyk, jelikož dlouhou dobu v dětství navštěvoval logopedickou ordinaci.

5.5 Analýza a interpretace získaných dat

Data získaná polostrukturovanými rozhovory byla následně zakódována dle jednotli- vých témat a otázek. Závěry, ke kterým analýzou dat dochází, platí pouze na konkrétní vý- zkumný vzorek informantů a jen velmi obtížně by jej šlo kvantifikovat či zobecňovat na celou homosexuální komunitu.

5.5.1 Dílčí výzkumná otázka č. 1 – Jaké je rozdělení partnerských rolí v ho- mosexuálních vztazích?

Tato výzkumná otázka byla založena na předpokladu existence ženského a mužského elementu v heterosexuálních vztazích. Jejím cílem bylo odhalit, zda k takovému rozdělení dochází i u párů homosexuálních, zda jeden z párů v různých činnostech zastává spíše žen- skou roli a druhý spíše roli mužskou.

V úvodních otázkách se výzkum zaměřuje na tradiční rozdělení domácích prací. Žádný z dotazovaných informantů nespatřuje v jejich vztahu jakési rozdělení domácích prací na typicky ženské a typicky mužské, které by nějak striktně dodržovali. Jak uvádí informantka

Radka: „*To je fakt jako půl napůl, že si navzájem pomáháme... Já třeba meju nádobi a vona ho utírá...dyš já uklízim, tak přítelkyně třeba vaří, jo, prostě...je to napůl.*“. Obdobným způsobem funguje i domácnost **Michala. Ben** s **Matyášem** pro změnu uvádí, že vykonávat jakékoli domácí práce je nad síly jak jejich vlastní, tak i jejich partnerů. Většinou jim jídlo obstarává matka, nebo donášková služba. **Nela, Karolína** i **Janka** mají vymezené určité činnosti, které provádí pravidelně, ovšem toto rozdělení není v rámci ženských či mužských činností, nýbrž zkrátka na povaze jednotlivých informantů.

Většina informantů však už jistý rozdíl vidí ve vykonávání kutilských činností, především pak většina dotazovaných žen. Například **Janka** se spíše chopí prací, jako je třeba sestavení skříně či oprava hodin, zatímco její přítelkyně Romana pečuje o jejich společný automobil. Ve vztahu **Nely** právě ona zastává většinu těchto prací. „*Takový ty kutilský práce zase spíš dělám já, že bych třeba přišroubovala policičku nebo tak...Ne, že by to Lenka neuměla, ne že by si šroubovákem vypíchla oko, to ne, ale...je od malička zvyklá, že za ni všechno udělá tatínek, takže to jsem spíš já, kdo udělá takovýhle ty práce.*“ Kutilské práce ve vztahu rovněž zastává i **Ben**, jelikož jeho přítel Mates není tak zručný, jako jeho dotazovaný partner. Dle vlastních slov **Matyáše:** „*Stejně tak jakoby bych si kladivem nejspíš rozbil prst... typickej měšťák... na veškerý opravy mám přítele.*“. U **Karolíny** pak kutilské práce nevykonávají ani jedna z partnerek, **Adam** pro změnu tvrdí, že tyto činnosti hradě zastanou oba dva.

Co se týká financí dotazovaných, téměř všichni kromě **Adama** mají finance společné. V každém vztahu se nachází jedinec, který je v práci lépe finančně ohodnocen než jejich partner, avšak v žádném páru nikdy nevznikly konflikty kvůli penězům. **Karolína** se k této situaci vyjadřuje následovně: „*Myslím, že větší neshody kvůli financím mezi námi nevznikly... kdo by se chtěl hádat kvůli penězům*“.

Rozdělení sexuálních rolí informantů se liší. Polovina si myslí, že v jejich vztahu k tradičnímu rozdělení sexuální aktivity nedochází, druhá polovina naopak toto rozdělení pociťuje. **Adam** si kupříkladu myslí, že: „*Vždycky to tak je, i když jako je to nastejno, tak vždycky je jeden takovej ten nad druhým dominantnější, takovej ten víc chlap, no.*“. **Matyáš** jej však doplňuje, že toto rozdělení není pravidlo, kterého by se musel jejich pár striktně dodržovat. Určité rozdělení na dominantní a submisivní postavení při sexu se objevuje i ve vztazích **Bena** a **Nely**. U poslední zmiňované je to však spíše určeno zvyklostí než dominantním postavením Lenky v oblasti sexuální aktivity.

Dle vizáže či chování informantů panuje určité rozdělení okolím na ženskou či mužskou polovinu ve vztazích **Radky, Janky** a **Adama**. Ostatní informanti si žádného takového

rozdělení ve svých vztazích nejsou vědomi, přestože **Michal** i **Ben** naznačují, že po požití určitého množství alkoholu se v jejich vztahu určité náznaky zženštilého chování vyskytují. K tomu jako příklad poslouží **Benova** výpověď: „*Přítel prý občas tancuje jak holka, když se napije, ale neříkej mu to...*“.

Dle výpovědí informantů lze dojít k závěru, že rozdělení partnerských rolí na role mužské a ženské ve většině vztahů dotazovaných informantů nedochází. Přestože například **Ben** je zručnější v manuálních pracích a spíše jeho přítel občas působí zženštilejším dojmem, v sexu je spíše submisivní a v porovnání se svým partnerem přináší méně financí do společného rozpočtu. Se stejným způsobem rozdělení, tedy spíše nerozdělení, se pak lze setkat i u ostatních informantů. Z těchto důvodů lze tedy říct, že dotazovaní své partnerské role v tradičním pojetí nerozdělují.

5.5.2 Dílčí výzkumná otázka č. 2 – Jak probíhal proces coming outu dotazovaných jedinců?

Tato otázka byla do výzkumu zařazena z toho předpokladu autorky práce, že negativní reakce okolí na dotazované jedince by mohla ovlivnit průběh samého coming outu a svým způsobem i průběh celého vztahu homosexuálně orientovaných jedinců.

Svou sexualitu si většina informantů uvědomuje už od útlého dětství. Přesněji řečeno, **Matyáš, Radka, Janka, Karolína** a **Ben** spatřují počátky své orientace už v mateřské škole, přestože se v takto útlém věku ještě nedá hovořit o homosexualitě jako takové. **Adam** a **Michal** si svou homosexualitu uvědomují přibližně od jedenáctého roku života. **Michal** si tuto chvíli vybavuje velmi do detailů. „*Tak pro mě to bylo vlastně poprvý, co jsem se octl mezi polonahýma klukama, když jsme se převlíkali, nebo šli do sprchy a tak...A byl jsem tam s nimi celý týden. Nevím, kdy jindy se to ve mně mohlo probudit.*“. K samotnému coming outu jednotlivých informantů pak došlo přibližně v patnácti letech informantů, při nástupu na střední školu. Jedinou výjimkou je v tomto případě **Nela**, jelikož svou sexuální orientaci odhalila až v osmnácti letech.

Přijmout svou homosexualitu pro většinu dotazovaných nebylo obtížné. Jinak řečeno, přijmou fakt, že je dotazovaný gay či lesba nebyl pro informanty problém, ale u všech dotazovaných se vyskytovaly obavy z reakcí okolí a vlastní rodiny, což je také jedním z průvodních rysů vlastního coming outu. Toto období velice detailně popisuje **Adam**. „*Ne, tak ani jako sám pro sebe, ale spíš jako pro to okolí, víš...že máš v hlavě takový ty myšlenky, že co*

si budou říkat, co když tě zatratěj, strach máš takovej, prostě strach z toho okolí, jak tě přijme, jak budou reagovat, a teď jako prostě... máš strach z té nevědomosti hlavně, že nevíš, jak zareagujou...“. Z toho důvodu v sobě například **Matyáš** svou homosexualitu dlouho potlačoval a snažil se navázat i heterosexuální vztahy. Na druhou stranu **Ben** svou sexualitu akceptoval ihned, jelikož ji zkrátka považoval za svou přirozenost a za jev, který se ve společnosti běžně vyskytuje a není na něm nic špatného a nenormálního.

Čtyři z osmi informantů se se svou sexualitou rozhodlo svěřit svému blízkému příteli. **Radka** se o tuto skutečnost podělila se svým bratrem, **Ben** se svým bratrancem, **Michal** se svou matkou. Jako jediná se poprvé svěřila právě své partnerce **Nela**. Pokud však budeme hovořit o coming outu před okolím dotazované, pak byl v tomto smyslu rovněž první její kamarád.

Další otázka zjišťovala, jak na coming out dotazovaných jedinců poprvé reagovalo jejich okolí. *„Hele okolí reagovalo docela kladně. Nedá se říct, že by mě někdo jakože nějak odsuzoval. Nebo o tom aspoň nevím.“* uvádí **Karolína**. Podobné odpovědi se vyskytují i u dalších pěti informantů. Pouze **Michal** a **Matyáš** se díky své homosexualitě dostali do konfliktu se svým okolím. *„Hm... Asi jak u koho. Bydlíme na malý vesnici, kde lidi nejsou zrovna přející a chápejí už vůbec ne... Dokonce to došlo tak daleko, že nám jeden soused otrávil kocoura... Mamka sice tvrdí, že to není kvůli mně, ale pochybuju o tom... Navíc jsem díky tomu ztratil značnou část klučičích kamarádů...“* vzpomíná **Michal**. V případě **Matyáše** se pak jedná o fyzické napadení, a to od jeho přátel ze zájmové organizace.

Tyto skutečnosti pak velice ovlivnily vztahy s vrstevníky obou dotazovaných. **Michal** pak začal vyhledávat přátele spíše mezi ženami. **Matyáš** své vztahy s vrstevníky v tehdejší době popisuje následujícím způsobem: *„No... Řekněme, že dyž si vaši přátelé na vás počkaj v noci v parku... přes kterej chodíte domu... zmlátěj vás a rozbijou vám hlavu tak, že pak ležíte tři měsíce v nemocnici... Asi už se s nima moc kamarádit nebudete...“.* **Karolína** se pak velice obávala reakce svého věřícího kamaráda, ten ji však akceptoval bez sebemenšího zaváhání. Všichni ostatní informanti se nesetkali s žádnými negativními reakcemi, avšak **Michal** ještě doplňuje, že odlišný přístup ke gayům mají muži v případě, je-li tento gay zadaný, či nikoliv.

Vlastní proces coming outu homosexuálně orientovaných jedinců by se dal shrnout jako období strachu, které však postupně vyústilo ve vytvoření nové, vlastní identity jednotlivých dotazovaných. I přes vážné problémy, se kterými se **Michal** s **Matyášem** v době svého coming outu potýkali, k ostatním tázaným homosexuálům se jejich okolí zachovalo

tolerantně a přívětivě, a tedy lze předpokládat, že proces coming outu u tohoto vzorku informantů probíhal pozitivně. Jak již však bylo zmíněno výše, tento závěr lze uplatnit pouze v rámci zkoumané skupiny, ve které se i přes nízký počet informantů nachází jedinci, kteří byli svým okolím v prvních chvílích odmítnuti.

5.5.3 Dílčí výzkumná otázka č. 3 – Je homosexuální vztah akceptován rodinou dotazovaných?

Úloha této výzkumné otázky je zřejmá. Jde o popis vnímání homosexuálního vztahu informantů jejich rodinou, jelikož rodina, jakožto primární sociální skupina, má v životě každého jedince velice důležitou a nenahraditelnou roli. V úvodních otázkách se práce zabývá především reakcemi rodiny na homosexualitu dotazovaných jedinců, později vztahy mezi rodinou dotazovaných a jejich partnery.

První reakce rodičů informantů se v jednotlivých případech lišily. Zatímco **Matyášův** otec a **Radčini** rodiče o této skutečnosti dlouhou dobu věděli. „*Mamka to vzala jako samozřejmost, úplně v pohodě, i když noc na to probřečela, protože se bála o to, abych měl někdy vnoučata... S tátou to bylo horší... Byl docela zklamáný, ale spíš proto, že jako policista ví, co se občas takovým lidem stane a bál se o mě...*“ To byla reakce rodičů **Bena**. V podstatě stejné reakce se dostalo i **Adamovi**, pouze s tím rozdílem, že jeho otec tuto realitu přijal s klidem a pochopením, kdy se naopak snažil uklidnit samotného **Adama**, že všechno bude s časem v pořádku. Rodiče **Nely** tuto skutečnost zaznamenali a přijali v podstatě bez jakýchkoliv emocí, což je však možné považovat za důsledek poměrně chladných rodinných vztahů. **Michalovi** rodiče svého syna v jeho orientaci plně podpořili. Jinak tomu bylo v případě **Janky**. Ta ze strachu z reakce jejího otcem odcestovala přes celou republiku a na měsíc s ním raději přerušila veškerý kontakt. U všech výše zmíněných informantů však opět došlo k navrácení rodinných vztahů zpět do podoby před jejich rodinným coming outem, v případě **Matyáše** a **Radky** se pak dá říci, že jejich vztahy s rodinou jsou ještě bližší než předtím. S opačnou reakcí se pak setkala informantka **Karolína**. „*No...asi takhle...rodiče to vzali fakt hrozně. Není divu, no...Jsou z Vietnamu, tam je jakože homosexualita tabu.... Když jsem jim to řekla, tak bylo potom dlouhý ticho...otec odešel z místnosti se slovy: to snad není možný...a máma seděla beze slov. Po chvílce mi řekla, že cesta, kterou jsem si vybrala, že je špatná a že na to jednou doplatím. Snažila se mě přesvědčit, že láska k jiný ženě je špatná a proti přírodě. Pár měsíců jsme spolu nemluvily.*“ Přestože se svou rodinou v současnosti

pravidelně komunikuje a jejich vzájemné vztahy popisuje jako dobré, její homosexualitu rodiče zatím nejsou schopni akceptovat.

Oproti tomu, sestra dotazované **Karolíny** ji v jejím současném vztahu plně podporuje. Pravým protikladem by se pak dala nazvat reakce jediného bratra **Matyáše**. „*Nikdy sme s bráchou neměli moc dobrej vztah... A nevim jestli mu víc vadilo...to, že sem gay, nebo to že sem začal chodit s jeho nejlepším kamarádem *smích* Další čtyři roky po tom, co se to dozvěděl, sme se spolu prakticky vůbec nebavili...*“ V současné době s bratrem **Matyáš** komunikuje a jejich vztah se od této doby výrazně zlepšil. Dle ostatních informantů byly reakce ze stran jejich sourozenců pozitivní.

S přijetím současného partnera do rodiny dotazovaných má problémy pouze **Karolína**, vzhledem k současné rodinné situaci. **Adam** pro změnu svého přítele ještě rodičům nepředstavil, plánuje to však v blízké době. Jeho bývalého přítele ovšem rodina přijala a velmi si ho oblíbila. Doufá tedy, že se současným partnerem bude toto setkání probíhat obdobně. **Radka** dokonce uvádí, že jí občas připadá bližší vztah mezi rodinou dotazované a její partnerkou, než mezi rodinou a jí samotnou. „*Jo, tu teda přijali úplně perfektně, jo...to prostě...furt samý: Jituško, pojd' na drink...Takže úplně v pohodě.*“ **Nela** pro změnu uvádí, že bližší vztahy má právě s rodinou její přítelkyně než se svou vlastní.

Na otázku, jestli je homosexuální vztah dotazovaných akceptován jejich rodinami tedy lze odpovědět, že ve většině případů ano, jedinou výjimku tvoří informantka **Karolína**, která doufá, že v budoucnu budou její rodiče respektovat jak její sexuální orientaci, tak její přítelkyni.

5.5.4 Dílčí výzkumná otázka č. 4 – Mají informanti zkušenosti s vlastními heterosexuálními vztahy?

Ač se tato otázka zdá na první pohled možná pro tuto práci nepodstatná, má v ní své důležité místo. Doplnuje totiž coming out jednotlivých informantů, jelikož u některých z nich vztah s opačným pohlavím dopomohl k odhalení vlastní sexuality a následnému navázání homosexuálního vztahu.

Pouze **Karolína** a **Michal** nikdy nenavázali žádný vztah s osobami opačného pohlaví. V případě **Adama** došlo k navázání partnerského vztahu se ženou, nikdy s ní však nenavázal sexuální vztah. Pravým opakem je pak **Matyáš**, který si sice zkoušel představovat partnerský vztah se ženou, v rámci experimentování však došlo pouze ke kontaktu sexuálnímu. Na otázku, zda někdy měl sexuální styk se ženou, odpověděl: „*Ehm...Ano...Ten jsem jednou*

*zkusil... A teda...nic proti něžnějšímu pohlaví... Ale už bych do toho víckrát nešel... “ Janka žila v heterosexuálním páru několik měsíců, ale tento vztah jí nevyhovoval, a tak už jej víckrát neopakovala, stejně tak pak dotazovaný Ben. Informantka Nela uvádí, že určitým vlivem společnosti byly všechny její předchozí vztahy heterosexuální, ale vždycky v nich chyběla jakási vášeň, se všemi udržovala spíše vztah přátelský než partnerský. Dle jejích slov určitě mezi těmito vztahy spatřuje velké rozdíly. „*Tedka v tom vztahu jsem spokojenější...máme si víc co říct, máme bližší zájmy, trávíme spolu mnohem víc času...a tak nějak všeobecně si myslím, že jsme si bližší než s tím posledním přítelem, se kterým ten vztah nebyl vůbec ideální...“**

Dotazovaná Radka se dlouhou dobu považovala spíše za bisexuální, ale po několika nevydařených vztazích s muži na opačné pohlaví zanevřela a nyní se hlásí k ryze homosexuální orientaci. „*Když jsem začala experimentovat aj i s klukama...A pak i díky vztahu, co jsem měla...tak s tím posledním bejvalým...kterej tedka momentálně sedí, tak jsem si řekla, že: a dost...a prostě nechybí mi kluci, vůbec...a jako nemám potřebu je mít k životu, jo, takže...takže já jsem rozhodnutá, že už kluci jako vůbec...prostě pro mě skončili.“*

Šest z osmi informantů tedy navázalo v minulosti určitým způsobem vztah s osobou opačného pohlaví, a to ať už vztah sexuální či vztah partnerský. Pro tyto informanty je tato minulost spíše omylem, kterého by se do budoucna rádi vyvarovali. Dva dotazovaní, kteří nikdy žádný heterosexuální vztah nenavázali nemají v plánu na tomto stavu nic měnit.

5.5.5 Dílčí výzkumná otázka č. 5 – Jakým způsobem probíhá seznamování homosexuálních párů?

Právě tato otázka byla jednou z prvních pohnutek, které stály za vznikem celé této práce. Jak vlastně probíhá seznamování homosexuálních jedinců? Je určitý způsob, podle kterého se vzájemně rozeznají od heterosexuální společnosti, nebo jsou jejich setkání náhodná? Existují vůbec nějaké vnější nápadné rysy homosexuálů?

Na otázku, jak se dotazovaní seznámili se svými současnými partnery, se mezi respondenty našlo hned několik typů odpovědí. Pravděpodobně nejčastěji se dotazovaní seznámili prostřednictvím sociálních sítí, a to ve třech případech z osmi. Adam si se svým přítelem několik měsíců posílal textové zprávy, než se poznali osobně. Radka pro změnu vyvěsila svou fotku na sociálních sítích, kde ji později její přítelkyně oslovila. Janka rovněž využila služeb sociálních sítí. Se svou přítelkyní se seznámila „*Tak jako náhodou, no...Já jsem se*

nudila na facebooku. A přítelkyně asi taky...takže my jsme jenom pokecally...pak jsme si zavolaly...pak jsme se viděly...a pak to nějak přeskočilo... “. **Matyáš** svého přítele poznal v zaměstnání, kde pracoval i jeho současný partner.

“Dělal jsem si stáž v jedné firmě a on tam pracoval. No.... Pamatuju si, že jsem tenkrát stál u kávovaru, když se objevil ve dveřích... Zůstal jsem stát jak solný sloup... Byl to ten typ, co se skvěle obléká, je přirozeně krásnej a ještě přišel hned s úsměvem... prostě chlap, u kterýho mě první napadlo: ‚Prosím, buď gay‘... Tak jsem ho nejdřív pozval na pracovní kafe... a po dvou měsících takovejch kafi byl můj.“. Tímto způsobem popisuje setkání se svým partnerem **Ben**. **Karolína** svou přítelkyni pro změnu poznala na střední škole, **Nela** pak Lenku poznala na škole základní. Poslední dvě zmiňované byly dlouhou dobu kamarádky. „Ona chodila do áčka a já do béčka. Už tehdy se řadila mezi moje blízký přátele, přestože jsme se vidaly pouze ve škole a na večer si dopisovaly... Sice jsme se s koncem základky trochu odcizily, ale o to větší bylo naše pouto, když jsme si ve druháku na střední začaly zase dopisovat a konečně se i vidat. No...a to tak nějak přerostlo v neustálý kontakt, že jsme spolu prakticky chodily i bez toho, abysme si to řekly.“. **Michal** pak tvoří v podstatě výjimku mezi všemi dotazovanými, jelikož jej s jeho současným partnerem seznámila kamarádka.

Na otázku, jestli existuje nějaký způsob, jak by dotazovaní poznali homosexuálního jedince odpovídá **Matyáš**: „Řeknu to takhle... Zatím jsem se nesplet *smích* Na klukovi je to docela poznat... Ale musí to bejt vyloženě gay, ne bisexuál... U těch se to poznat nedá...Prostě...Jsou ty kluci jiný... Odlišujou se... Září v davu, když to tak blbě řeknu. Jsou hodně otevřený a společenský... Hetero kluci mi přijdou upjatější... “. **Karolína** tuto určitou schopnost nazývá jako gaydar. Většina respondentů se shoduje, že i přestože existují určité znaky u homosexuálních žen a mužů, kterými se určitým způsobem odlišují od osob heterosexuálních, nemusí být tyto specifické znaky vždy tak nápadné. Například výše zmiňovaná **Karolína** popisuje homosexuální muže následujícím způsobem: „Celkově maj jemnější motoriku, víc artikuluju a oproti ‚normálním‘ chlapům jsou vlídnější a chápavější... “. Dle **Nely** jsou tito muži více zaměřeni na svůj vzhled. S touto myšlenkou v podstatě souhlasí i **Ben** svým tvrzením, že: „Gay kluci obecně choděj jinak oblíkaný, je vidět, že o sebe víc pečujou... Když už jich máš víc za sebou, tak to poznáš i v držení těla... A... Je to sice... hodně diskutabilní... Ale dle mého názoru, gay kluci víc vystrkujou zadek...Zvýrazňujou si ho upnutýma kalhotama, upozorňujou na něj chůzí a postojem... Takový namlouvání.“. **Michal**

ve své výpovědi gaye rozděluje na „medvědy a paničky“, přičemž medvědi by dle jeho názoru měli být urostlí, silní heterosexuální muži, ze kterých vyzařuje veliký respekt, naopak za paničky jsou označováni zženštilější gayové.

Rozeznat ženy, lesby, je podle dotazovaných obtížnější. Jak uvádí **Nela**: „*Tam fakt nic nevidím... U holek to je takový, že jsou schopny se objímat i normálně hetero holky, nebo se třeba držej za ruce kamarádky a tak... Nevím, kdybych neměla přítelkyni, jak bych se seznámila...*“ **Radka** homosexuální ženy pozná většinou podle držení těla, oblékání, často jim pohlíží do očí a vyhledává v nich určitý projev zájmu. **Matyáš** si naopak všiml, že: „*Lesby... teda jako co jsem takhle párkrát potkal třeba v tom klubu, nebo tak, tak se celkově hodně stranily panský společnosti, a když za nima někdo z nich přišel, nečekalo ho úplně milý uvítání. Jou takový... ostřejší, no.*“. **Karolína** kupříkladu u žen zaměřuje svou pozornost na nehty, jelikož ne-heterosexuálně orientované ženy je mají často ostříhané na krátko.

Adam i **Michal** uvádějí, že tuto vlastnost pravděpodobně postrádají. Jak uvádí poslední zmiňovaný, „*Jinak jsem v tomhle asi narušenej, protože jak všichni tvrděj, že poznaj gaye hned, co vejdou do místnosti, tak já to nepoznám, ani když si nalepí cedulku s nápisem 'Jsem gay, zavolej mi' na čelo.*“ **Adam** vzpomíná na jednu ze situací, která nastala v jeho zaměstnání. „*Byl tam jeden doktor, hnedka od začátku říkám: ty vole, to bude stoprocentně, ten bude na chlapy... no tam bylo to vyjadřování, chování, prostě... gestikulace a všechno, to by napadlo i blba... prostě jak on se vyjadřoval, jak on prostě... se prezentoval, tak si říkám: ten bude rozhodně teplej... a pak sem docela narazil, protože on čeká dítě s o deset let starší ženskou, která dělá zástupkyni primáře.*“.

Odpověď na otázku, jak se seznamují homosexuální páry, je velmi nejednoznačná. U každého z dotazovaných probíhalo jejich seznamování různým způsobem. Obecně lze říci, že častým prostředkem k seznamování informantů byly sociální sítě, dalšími místy pak škola či zaměstnání a společní přátelé. Rozpoznat homosexuálního jedince od osob heterosexuálních je možné dle určitých vnějších znaků, které jsou však patrnější spíše u mužů než u žen a toto rozpoznání nemusí být vždy jednoznačné.

5.5.6 Dílčí výzkumná otázka č. 6 – Jaký je názor homosexuálních jedinců na současnou podobu registrovaného partnerství?

Do této práce je tato otázka zařazena jako jakýsi prostředek k dotvoření komplexního pohledu na vztah homosexuálně orientovaných osob. V úvodních otázkách se autorka práce

ptá na názor jednotlivých respondentů na registrované partnerství. V dalších pak, zda o jeho uzavření uvažují, zda by skutečnost změny legislativy a následné umožnění manželství homosexuálních párů změnilo pohled dotazovaných na otázku uzavření svazku a zda by informanti chtěli v budoucnu mít děti.

Názory dotazovaných na registrované partnerství se ve své podstatě příliš neliší. Pro **Karolínu** je jediným nedostatkem tohoto typu svazku absence možnosti adopce dětí. **Ben, Nela a Michal** se shodují v tom, že fakt, že v České republice existuje možnost, jak oficiálně uzavřít svazek mezi homosexuály, vyskytují se v tomto zákoně určité pasáže, které shledávají velmi omezujícími. Jako příklad můžeme uvést právě slova **Michala**: „*No, jako, jak bych to řekl... Pro páry, co nechtěj děti je to supr... Ale jinak mi to přijde směšný a na Českou republiku docela zaostalý smýšlení teda...*“

Janka a Adam pak o registrovaném smýšlí negativně. „*Přijde mi to jako výsměch... Bohužel když se chtěj dva homosexuální partneři vzít, nic jinýho jim nezbejva...*“ říká také **Matyáš. Radka** s tímto tvrzením v podstatě souhlasí, jelikož dle jejích vlastní slov jí: „*registrovaný partnerství mezi párama přijde jako kus papíru, jenom aby je umlčeli. Já jsem si...nebo takhle, můj osobní názor...já jsem to tenkrát i komentovala na facebooku, že mně to přijde jako diskriminace vůči nám, jo. Že prostě si myslím, že teda dobře, ať se to nejmenuje teda manželství, dobře, to беру... ale myslím si, že veškerý práva, co maj manželé, by měly být i v tom registrovaným partnerství, ať se to teda klidně trošku odliší...nejsem teda proti názvu toho, ať se to třeba jmenuje registrované partnerství, ale ať ty určité věci ty zákony umožněj.*“

O uzavření registrovaného partnerství uvažuje pět z osmi dotazovaných informantů, a to i přes to, že je jejich názor na něj spíše odmítavý. Tento jev lze vysvětlit slovy **Radky**, „*Ale když teda na nejhorší, tak se prostě oddáme jenom v registrovaném partnerství...Jako není to nic moc, ale co máme dělat, co jinýho zbývá...*“. Stejného názoru je i **Michal**. Na drouhou stranu, za těchto podmínek by do registrovaného partnerství nevstoupil **Matyáš**. Na otázku, zda by jej se svým partnerem uzavřel, odpověděl: „*Upřímně... Asi spíš ne. V tý podobě, v jaký je to teď... To není nic pro nás.*“. Všichni dotazovaní se však shodují na tom, že pokud by existovala v České republice i možnost uzavření homosexuálního manželství, rozhodně by o této variantě uvažovali více.

Jediným respondentem, který by děti se svým partnerem mít nechtěl, je **Matyáš**, jelikož se obává, že by pro dítě nebyl dobrým otcem a strachoval by se, aby jeho dítě nebylo na základě homosexuality jeho rodičů diskriminované. Podobné obavy má i **Michal a Adam**, oba se však shodují na tom, že doufají, že za několik let bude společnost vůči takovým dětem

tolerantní. **Michal** tvrdí, že pokud nebudou mít homosexuální páry děti, společnost nebude mít na čem se „učit“ tyto děti přijímat. **Ben**, jakožto Američan, se o budoucnost svých dětí neobává, jelikož dle jeho slov je americká společnost na LGBT komunitu už zvyklá a v jisté míře tolerantní. **Janka** sice děti se svou partnerkou chce, ale porodu by se raději vyvarovala a přenechala ho své partnerce. **Karolína** a její přítelkyně by v současnosti obě spíše využily možnosti adopce, **Nela** pak se svou partnerkou touží především po porodu dětí biologicky vlastních.

Odpověď na otázku, jaký je názor dotazovaných informantů na registrované partnerství je nejspíše taková, že jej většina dotazovaných pokládá pouze za krajní variantu a spíše by upřednostnili možnost uzavření manželství. Ve většině odpovědí se dotazovaní shodují v tom, že doufají, že společnost v České republice se v budoucnu stane tolerantnější vůči neheterosexuální komunitě a oni na základě této skutečnosti přestanou být omezováni a v některých oblastech diskriminováni.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo vymezení vztahu a partnerství homosexuálně orientovaných párů. Informanty se v tomto výzkumu tedy stalo osm homosexuálně orientovaných jedinců, kteří byli dotazováni metodou polostrukturovaného rozhovoru.

V teoretické části se práce zabývala vysvětlením základních pojmů týkajících se dané problematiky, uvedením legislativy spojené s homosexualitou, způsobem integrace homosexuality a náboženství a historickým vývojem homosexuality. Praktická část práce byla zaměřena na prezentaci dat získaných kvalitativním výzkumem a na jednotlivé případové studie.

Jeho hlavní metodou bylo, jak je již výše zmíněno, polostrukturované interview v kombinaci se zúčastněným pozorováním zaměřeným na chování jednotlivých informantů. Výběr dotazovaných proběhl na základě metody tzv. „sněhové koule“. Získaná data posloužila jako podklad pro osm případových studií a jako zdroje odpovědí na stanovené výzkumné otázky. Hlavní výzkumnou otázkou se stala otázka: Jaká je současná podoba vztahů a partnerství homosexuálních párů?

Tyto vztahy a partnerství dle získaných výsledků nejsou odlišné od párů heterosexuálních osob ničím jiným než samotnou sexuální orientací. V každém páru se při různých činnostech a situacích objevují jak elementy tradičně ženské, tak elementy tradičně mužské, a to bez ohledu na to, zda se jedná o vztah lesbický či vztah dvou gayů. Tyto elementy však nepřebírá pouze jeden z páru, tedy není to tak, že by kupříkladu jeden gay z páru zastával ve všech oblastech tradiční ženské role a druhý tradiční role mužské. Tyto pozice jsou v párech rozděleny dle dovedností a preferencí jednotlivých dotazovaných.

Důležitým průvodním jevem je fakt, že všichni dotazovaní informanti jsou nějakým způsobem nespokojeni se současnou podobou registrovaného partnerství v České republice. Za největší problém zde považují nemožnost adopce dětí, jak z dětských domovů, tak biologických dětí svých partnerů. Většina informantů touží po harmonické rodině včetně možnosti vychovávat se svým partnerem své potomky.

Homosexualita je i v současnosti stále ještě svým způsobem tabuizovaným tématem, jež bylo pro autorku náročné zabezpečit dostupnou literaturou v českém jazyce, ale i v jazyce anglickém. Z toho důvodu práce často využívá zahraničních internetových zdrojů.

Závěry, ke kterým autorka práce dochází, jsou uplatnitelné pouze na výzkumný vzorek, se kterým bylo prováděno výzkumné šetření. K možnému zobecnění práce by bylo zapotřebí provést další výzkumy, a to jak kvalitativního, tak kvantitativního přístupu, jelikož data získaná v tomto výzkumu jsou jen obtížně kvantifikovatelná. Tato práce však může sloužit jako podklad pro další studie na podobné téma. Dle názoru autorky práce jsou obecně otázky sexuality lidských jedinců tématem, které je za hodno prozkoumat z více směrů. Například problematice vztahů v párech s transsexuálními jedinci ve většině publikací využitých v této bakalářské práci není věnováno tolik prostoru, jako právě vztahům homosexuálním, přestože si autorka práce uvědomuje, že není v jejích kompetencích prozkoumat všechny publikace k dané problematice a problematika transsexuality není tématem její bakalářské práce.

Tato práce tedy může sloužit jako výchozí pro další možné studium problematiky homosexuálních vztahů, ale i jako zdroj informací pro laickou veřejnost, která se o homosexuální vztahy zajímá. Jelikož homosexualita, přestože pravděpodobně v odlišné podobě soudobého chápání tohoto pojmu, je patrná už na samých počátcích lidských civilizací, dá se předpokládat, že tento fenomén se ve společnosti bude vyskytovat v blízké i vzdálené budoucnosti, kdy je velice pravděpodobné, že počet homosexuálně orientovaných jedinců, kteří se ke své homosexualitě budou veřejně hlásit, bude stoupat úměrně s mírou tolerance lidské společnosti k ne-heterosexuální komunitě.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ANGE, Daniel. *Homosexuální...: kdo jsi? Kam jdeš?*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1995. ISBN 80-7192-049-5.
- [2] BEŇOVÁ, Kateřina. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. ISBN 978-80-87041-33-8.
- [3] BERGNER, Mario. *Obnova lásky: hledání sexuální identity*. Praha: Návrat domů, 2012. ISBN 978-80-7255-266-5.
- [4] BRZEK, Antonín. *Třetí pohlaví?*. Praha: Scientia Medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4.
- [5] FADERMAN, Lillian. *Krásnější než láska mužů: romantické přátelství a láska mezi ženami od renesance po současnost*. Praha: One Woman Press, 2002. ISBN 80-86356-12-4.
- [6] FANEL, Jiří. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. ISBN 80-7272-010-4.
- [7] FIFKOVÁ, Hana. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1696-1.
- [8] HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
- [9] HIML, Pavel, Jan SEIDL a Franz SCHINDLER, ed. *"Miluji tvory svého pohlaví": homosexualita v dějinách a společnosti českých zemí*. Praha: Argo, 2013. Každodenní život. ISBN 978-80-257-0876-7.
- [10] JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
- [11] KATEHAKIS, Alexandra. The Demisexual Phenomenon: When sexual attraction comes only after knowing someone deeply, problems arise. *Psychology Today* [online]. Sussex: Sussex Publishers, 2017 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/sex-lies-trauma/201706/the-demisexual-phenomenon>

- [12] LASALA, Michael C. *Coming out, coming home: helping families adjust to a gay or lesbian child*. New York: Columbia University Press, 2010. ISBN 978-0231143837.
- [13] LAUN, Andreas, ed. *Homosexualita z katolického pohledu*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003. ISBN 80-7266-138-8.
- [14] MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché. ISBN 80-247-1362-4.
- [15] NEDBÁLKOVÁ, Kateřina. *Láska je láska: --když choděj kluci s klukama a holky s holkami*. V Brně: GaTe, 2007. ISBN 978-80-239-9050-8.
- [16] *Příručka k provádění výběru metodou sněhové koule (Snowball sampling)*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. Metodika, no. 1. ISBN 80-86734-08-0.
- [17] PUTNA, Martin C. *Homosexualita v dějinách české kultury*. Vyd. 2. Praha: Academia, 2013. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-2293-6.
- [18] PUTNA, Martin C. *Křesťanství a homosexualita: pokusy o integraci*. Praha: Torst, 2012. ISBN 978-80-7215-434-0.
- [19] SAVIN-WILLIAMS, Ritch C. The Truth About Pansexuality: It is not equivalent to bisexuality, because it's broader in scope. *Psychology Today* [online]. Sussex: Sussex Publishers, 2017 [cit. 2018-11-28]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/sex-sexuality-and-romance/201711/the-truth-about-pansexuality>
- [20] *Sbírka zákonů Česká republika*. Břeclav: Moraviapress. ISSN 1211-1244.
- [21] SLOBODA, Zdeněk. *Dospívání, rodičovství a (homo)sexualita*. Praha: Pasparta, [2016]. ISBN 978-80-88163-09-1.
- [22] SMETÁČKOVÁ, Irena a Richard BRAUN. Homofobie v žákovských kolektivech: homofobní obtěžování a šikana na základních a středních školách - jak se projevuje a jak se proti ní bránit : doplňkový výukový materiál pro ZŠ a SŠ včetně didaktické aplikace tématu. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009. ISBN 978-80-7440-016-2.
- [23] SMITH, F. LaGard. *Hnutí homosexuálů: boj za lidská práva, nebo propaganda?*. Praha: F.LaGard Smith, 2004. ISBN 80-239-4122-4.

- [24] ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- [25] UZEL, Radim. *Sexuální všehochuť: (podle abecedy)*. Praha: Epoque, 2014. ISBN 978-80-7425-227-3.
- [26] WEISS, Petr. Poruchy pohlavní identity. *Psychiatrie pro praxi* [online]. 2012, **13**(3) [cit. 2018-11-24]. Dostupné z: <https://www.psychiatriepropraxi.cz/pdfs/psy/2012/03/03.pdf>